

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**STALKING-ŽENSKÉ OBĚTI NEBEZPEČNÉHO
PRONÁSLEDOVÁNÍ**

Autor práce: Čandová Martina

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Milan Kocík

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Martina Čandová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Stalking - ženské oběti nebezpečného pronásledování

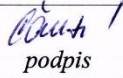

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Stalking-Female Victims of Dangerous Watching

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

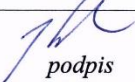

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Mgr. Milan Kocík

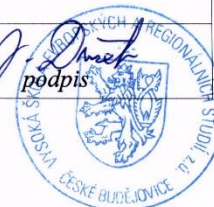
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok):

Cíl Cílem bakalářské práce bude ukázat, jak je pro oběti trestného činu stalkingu náročné přijmout proces viktimizace primární i sekundární. Řešení případů pronásledování není pouze věcí policie, ale vyžaduje interdisciplinární přístup. Práce se pokusí navrhnout vlastní opatření, které by mohlo přispět orgánům činným v trestním řízení v podílení se na pomoci obětem této trestné činnosti, a to na základě zpracované teoretické části. Hlavním cílem práce bude, na základě konkrétních případů potvrdit, či vyvrátit hypotézu, že OČTR mají velmi omezené možnosti pomoci obětem této trestné činnosti se znovu zapojením do běžného života.

Student: Čandová Martina	23. 5. 2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Milan Kocík	23. 5. 2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	7. 7. 2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	9. 7. 2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9. 7. 2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Milanu Kocíkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ČANDOVÁ, M. *Stalking-ženské oběti nebezpečného pronásledování: bakalářská práce*. Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021. xxx s.
Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Milan Kocík.

Klíčová slova: stalking, stalker, oběť, pachatel, kyberstalking, nebezpečné pronásledování

Předkládaná bakalářská práce se zabývá problematikou Nebezpečného pronásledování - stalking a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na vymezení pojmu stalking, bude zde rozebrán pojem kyberstalking, charakteristiku pachatelů (stalkerů), dopady a postavení na oběti tohoto trestného činu. Je zde zmíněna i intervence pro oběti nebezpečného pronásledování.

V praktické části jsou předloženy dvě kazuistiky obětí stalkingu, které byly pronásledovány jedním pachatelem, každá oběť měla k pachateli jiný vztah (partnerský a pracovní). Tyto kazuistiky jsou doplněny řízenými rozhovory s oběťmi.

ABSTRACT

ČANDOVÁ, M. *LStalking-Female Victims of Dangerous Watching: Bachelor Thesis*. Příbram: The College of European and Regional Studies, 2021. xxx p.
Supervisor: Mgr. Milan Kocík.

Key words: stalking, stalker, victim, cyberstalking, dangerous Watching

The presented bachelor thesis deals with the issue of Dangerous Watching – Stalking and is divided into theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the definition of the term stalking, there will be described concept of Cyberstalking, the characteristic of perpetrators (stalker), the impact and position on the victims of this crime. Interventions for victims of Dangerous Watching are also mentioned here.

The practical part presents two real victims of stalking, who were persecuted by one perpetrator, but each victim had a different relationship with the perpetrator (partner and work). These cases are then compared in a controlled interview.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Stalking	11
2.1 Historický vývoj stalkingu a vymezení pojmu.....	11
2.2 Vymezení pojmu stalking.....	13
2.3 Typy stalkingu	14
2.4 Kyberstalking	18
3 Typologie pachatele	21
3.1 Typologie dle Zony	22
3.2 Formy stalkingu.....	23
3.3 Osobnost pachatele z hlediska nebezpečnosti	24
3.4 Motivace pachatele.....	27
3.5 Nebezpečnost pachatele.....	28
3.6 Vztah pachatele a oběti.....	29
3.7 Typologie stalkerů a způsobu pronásledování	31
3.8 Typologie pronásledovatelů a posouzení rizikovosti	32
4 Oběti stalkingu	35
4.1 Postavení obětí	35
4.2 Dopady stalkerů na oběti	36
4.3 Pomoc obětem stalkingu	38
4.3.1 Organizace pomáhající obětem	38
5 Právní úprava stalkingu v České republice	40
5.1 Právní úprava po přijetí nového TrZ	40
6 Praktická část	48
6.1 Popis konkrétního pachatele.....	48
6.2 Kazuistika A.....	49
6.3 Kazuistika B	53

6.4	Shrnutí kazuistiky A, kazuistiky B.....	58
6.5	Řízené rozhovory	59
	Závěr	61
	Seznam použitých zdrojů	64
	Seznam zkratk	68
	Přílohy.....	69

Úvod

Téma své bakalářské práce stalking – ženské oběti nebezpečného pronásledování jsem si zvolila, protože jsem se s touto problematikou setkala ve svém okolí. Měla jsem možnost sledovat neblahý dopad na oběti tohoto trestného činu, aktuálně soudní proces s pachatelem není uzavřen. V tomto spatřuji pro oběti největší problém. Protahování soudního procesu jim neumožňuje hodnotný návrat do běžného života. Bakalářská práce se na kazuistikách obětí snaží ukázat důsledky stalkingu pro zařazení do normálního života, zmapovat prožívání pronásledování i následnou nemožnost bránit se.

Povědomí lidí o fenoménu nebezpečného pronásledování – stalking není příliš rozšířené, většina si pod tímto pojmem představí pouze samotné pronásledování ve fyzické podobě. O psychickém dopadu na oběti stalkingu se většina veřejnosti nezamýšlí, pokud se s pronásledováním nesetkají ve vlastním okolí. V dnešní době je stalking od 1. 1. 2010 považován za trestný čin. Přesto je stále těžké dokázat, že se o trestný čin jedná a pomoc obětem je zatím nedostačující.

Bakalářská práce sleduje historický vývoj pronásledování, ukazuje současné možnosti legislativy. Zároveň se snaží nastínit prožívání obětí a jejich snahu se s celou psychicky náročnou situací vyrovnat.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je, na základě konkrétních případů potvrdit, či vyvrátit, že Orgány činné v trestním řízení mají velmi omezené možnosti pomoci obětem stalkingu se znovu zapojením do běžného života. Přestože je nebezpečné pronásledování v České republice již trestným činem, je obtížné tento trestný čin dokázat, stejně tak je obtížné smysluplně pomoci obětem pronásledování.

V kazuistikách pak je poukázáno, jak je pro oběti trestného činu stalkingu náročné přijmout proces viktimizace primární i sekundární. Řízené rozhovory s oběťmi nastiňují celkový proces prožívání v jednotlivých etapách pronásledování. Zároveň ukazují, že je pro oběti velmi těžké se po tomto traumatu zařadit do společenského života.

Práce je rozvržena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je tvořena ze čtyř kapitol – pojem a historie stalkingu, typologie pachatele, oběti stalkingu a právní úprava po přijetí trestního zákonu. Práce se zabývá typologií pachatele, typickým chováním pachatele vůči oběti, formami stalkingu. Osobnost pachatele je rozebírána z hlediska jeho nebezpečnosti a motivace. Dále se práce zabývá oběťmi trestného činu a možnostmi pomoci.

Praktická část je zaměřena na konkrétní oběti stalkingu. Jejich příběhy jsou popsány ve dvou kazuistikách a v řízených rozhovorech s ženami. Pozoruhodné na obou případech je, že se obě ženy staly obětí jednoho pachatele. Osobnost pachatele, jeho motivy a způsoby pronásledování jsou v této části popsány. Zároveň práce ukazuje na zdlouhavost dokazování tohoto trestného činu.

2 Stalking

Mnohé zkušenosti ze zahraničí i z České republiky potvrzují, že pro většinu lidí není snadné rozpoznat, že se mohli nečekaně setkat se stalkerem. Na první pohled se každý jedinec může jevit své protistraně jako normální člověk, o kterém možná ani jeho nejbližší příbuzní a přátelé netuší, jaké nebezpečí z jeho strany může hrozit. Ne každého jedince stalker obtěžuje. Před lety, kdy se začínalo v mnoha evropských státech hovořit o této problematice, uveřejnil ve Velké Británii v roce 2005 časopis *British Journal of Psychiatry* příspěvek o výsledcích výzkumu o stalkingu. Ve výsledcích se objevil údaj, že z hlediska profilu agresorů se nejčastěji stávají stalkery muži, kteří pronásledují své bývalé partnerky (87%).¹

2.1 Historický vývoj stalkingu a vymezení pojmu

Stalking je většinou spojován až s moderními dějinami lidské společnosti, ale není tomu tak. Prvním mezníkem bylo 18. století, ve kterém se používal pojem *erotomanie*. Ve 20. století vznikl pojem *erotické pobláznění*. Ve druhé polovině 20. století se pojem z erotické oblasti promítl do kriminální sféry. Postupně se objevovaly nové formy a podoby pronásledování, přičemž nejvíce používaný byl telefonní teror. Teprve s nástupem internetu a jeho rozšířením do různých sfér ve společnosti se výběr možností zvětšil. Toto jednání (*erotomanie*) bylo nahrazeno pojmem *stalking*.²

Poprvé se informace o stalkingu rozšířila v roce 1990 velkou rychlostí, jako ohlas na vraždu herečky Rebecy Schaefer. Vrahem byl její dlouholetý fanoušek. Důvodem, jenž se v současné době může zdát úplně malicherný, byla pro film sehraná „*postelová scéna*“. Důsledkem této scény byla návštěva fanouška, v bytě herečky, která skončila vraždou. Případ, ale i jiné případy v tehdejší době by neskončily tragicky. Ve shodném časovém období došlo k několika dalším vraždám, jejichž důvodem byl *stalking*.³ Výraz „*stalking*“ byl formulován Meloyem v 90. letech 20. století v USA se záměrem vytvořit komplex odpovídajících charakteristik lidského jednání. Definoval ho jako „*trestný čin zahrnující jednání spočívající ve sledování jedince během delšího*

¹DRESSING, Harald, KUEHNER, Kristine, GASS, Peter. Lifetime prevalence and impact of stalking in a European population. *British Journal of Psychiatry*, 2005, 187, s. 168–172

²ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 226

³ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, s. 68

časového úseku, která jsou ohrožující a potenciaálně nebezpečná“⁴ Meloy uvádí definici stalkingu, kde stalking charakterizuje jako obsedantní pronásledování. Vytvořil ji společně s Gothardem s tím, že se jedná o „*abnormální nebo dlouhodobý charakter hrozby nebo obtěžování směřující vůči určité osobě*“, přičemž charakter hrozby nebo obtěžování definovali jako „*více než jeden zjevný čin nežádoucího pronásledování oběti, které dotyčná osoba vnímala jako obtěžující*“.⁵ Čírtková stalking definovala jako „*úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost*“.⁶ Z uvedených citací je možné odvodit, že neexistuje jednotná, obecně platná definice. V jednom se shodují, všechny mají společné znaky, tj. nadměrné a nepřijatelné obtěžování jiného člověka, které je nežádoucí a potenciaálně nebezpečné.

Pro využívání stalkingu vůči jiným osobám v negativním slova smyslu významně přispěl vznik a využívání internetu „*Cyberstalking*“ - tento termín použil mezi prvními Deirmenjian, který ho definoval jako „*pronásledování prostřednictvím kybernetického prostoru*“, tj. internetu.⁷ Cyberstalking je v některých případech definován jako elektronický stalking, pronásledování s využitím počítače nebo online stalking. V mnoha případech jsou podrobně prezentovány způsoby, možnosti, které stalker může využívat, např. zasílání nevyžádaných e-mailů, tato možnost patří mezi nejčastěji používané. Zanechávání zpráv s negativním obsahem na chat roomech je velmi nepříjemné a nebezpečné, protože v chatovacích místnostech se může se zprávami, rozšiřováním zlomyslných pomluv, uveřejňování mnoha urážlivých zpráv v návštěvnických knihách apod. seznamovat větší počet lidí.⁸

⁴ MELOY, J.R. Psychology of Stalking. In MELOY, J.R. (ed.). *Psychology of Stalking: Clinical and Forensic Perspectives*. San Diego : Academic Press, 1998, s. 2

⁵ MELOY, J.R. Psychology of Stalking. In MELOY, J.R. (ed.). *Psychology of Stalking: Clinical and Forensic Perspectives*. San Diego : Academic Press, 1998, s. 2

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. s. 212

⁷ DEIRMENJIAN, J.M. Stalking in cyberspace. *Journal of American Academy of Psychiatry and Law*, 1999, č. 27, s. 407-413

⁸ BURGESS, A.W.; BAKER, T. Cyberstalking. In BOON, J.; SHERIDAN, L. (ed.). *Stalking and Psychosexual Obsession : Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment*. Chichester :Wiley, 2002, s. 201

2.2 Vymezení pojmu stalking

Mnoho odborníků, kteří se problematikou stalkingu profesně mnoho let zabývali, se pokoušelo ve svých odborných knihách co nepřesněji popsat a potom následně definovat tento pojem. Mnozí zjistili, že co nejdříve definovat jeho podstatu tak, aby byl pojem dostatečně a výstižně formulován, není vůbec snadné. Např. Lorraine Sheridan v této souvislosti napsal, že „*se jedná o něco, co neumíme definovat, ale poznáme to, pokud to vidíme*“⁹ V roce 1996 tehdejší britský ministr vnitra Michael Howard prohlásil, že „*Stalking je obzvláště těžké definovat, což je důvod, že věnujeme tak velkou péči tomu, abychom to udělali, pokud možno pečlivě. Jakmile budeme spokojeni, že máme schůdnou životaschopnou definici, uzákoníme příslušnou právní úpravu.*“¹⁰ Buskotte charakterizovala stalking jako velmi nebezpečný fenomén, protože se jedná ze strany stalkera o velmi zlovolné pronásledování a také obtěžování jiné osoby, čímž úmyslně snižuje kvalitu jejího života, navíc vědomě ohrožuje její vlastní bezpečnost. Hlavním znakem stalkingu dále uvádí „*posedlost, fixaci známého či neznámého pachatele na určitou osobu*“ s tím, že ji stále vědomě obtěžuje. Motivů pronásledování může být podle Buskotte velmi mnoho, ale nejvíce se projevují jako velmi vážné důvody láska, obdiv, nenávisť či zloba.¹¹ Walby a Allen jsou názoru, že stalking je jednání, jež zahrnuje dvě a více obtěžujících událostí schopných vyvolat strach, obavy nebo pocit ohrožení.¹² Pathé a Mullen o stalkingu hovoří jako o chování, resp. útocích, kterých jednotlivec využívá k obtěžování jiného jednotlivce soustavným rušením jeho soukromí a nevyžádanou komunikací. Tímto chováním autoři rozumí pronásledování osoby, nepřetržitě se pohybující v její blízkosti, navázání kontaktu prostřednictvím pošty, elektronické pošty, telefonních hovorů či jiných vzkazů. Charakteristické pro tento typ pronásledování je alespoň deset samostatných útoků či nevyžádaných komunikací trvajících po dobu nejméně čtyř týdnů.¹³

⁹ SHERIDAN, L., DAVIES, G. M. *Stalking: The elusive crime*. Legal and Criminological Psychology, 6, 2001, s.134.

¹⁰ FINCH, E. *The Criminalisation of Stalking: constructing the problem and evaluating the solution*. 1. vyd. London: Cavendish Publishing Limited, 2001, s. 10.

¹¹ BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, s. 46-47. ISBN:978-80-251-1786-6

¹² WALBY, Sylvia; ALLEN, Jonathan. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování, výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. s. 15.

¹³ MULLEN, E. Paul, PATHÉ, Michele, PURCELL, Rosemary. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. s. 7-8.

Po studiu informací je možné uvést, že definice stalkingu jsou charakteristické určitými odlišnostmi včetně nedostatků, které byly pro prezentované období typické. Odborníci se v mnoha diskusích shodli, že je nutné pojem sjednotit, vymežit jeho přesná kritéria. Ke skupině odborníků se přidali Westrup a Frenouw, kteří také s jejich názory souhlasili. Westrup navrhl definovat stalking jako souhrn jednání opakovaně směřující k jednotlivci, který je vnímá jako obtěžující a vyvolávají v něm pocit obavy či strachu.¹⁴

2.3 Typy stalkingu

Bývalý partner

O bývalých partnerech se všeobecně hovoří v tom smyslu, že se většinou jedná o jedince (muže i ženy), kteří nejsou schopni vyrovnat se s rozchodem s partnerem nebo partnerkou. Jedná se o vztahy reálné, ale také iluzorní. Ex-partner stalking již dlouhodobě patří mezi nejčastější případy stalkingu.¹⁵ Vzniká jako téměř okamžitá reakce formou konfliktů. Ve své podstatě tento způsob představuje *disfunkční vzorec chování pro řešení partnerských krizí a kolapsů*.¹⁶ Příčinou vývoje je neschopnost pronásledovatele přijmout faktické ukončení intimního vztahu. Pronásledovatel se domnívá, že vztah bude možné obnovit, pokud ne, tak je připraven se za „potupu“ pomstít, protože situace se nevyvíjí podle jeho představ a cílů, které za žádnou cenu nehodlá změnit. V případě odmítnutí se chování partnera velmi rychle viditelně mění. Objevuje se v něm silná touha k obnově přerušového vztahu, v opačném případě odmítnutý partner začne uvažovat o různých možnostech pomsty. Cíl se přibližuje o to více, pokud se odmítnutý partner dozví, že jeho bývalá partnerka nebo partner již mají náhradu. Odmítnutí partneri tak přecházejí k ostřejšímu protiútoky, tj. k zastrašování, vyhrožování, nechybí ani demonstrace¹⁷ síly. Přístup založený na principu afektivního a predátorského násilí publikoval Čermák, který rozděluje násilí ve smyslu kriminálního problému do dvou perspektiv: na patologickou a nepatologickou úroveň. Na patologické úrovni zmínil hraniční organizaci osobnosti a psychopatii.¹⁸

¹⁴ MULLEN, E. Paul, PATHÉ, Michele, PURCELL, Rosemary. *Stalkers and their victims*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. s. 7-8.

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby. *Právo a rodina*. 2011, č. 2, s.

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 220

¹⁷ KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 6.

¹⁸ ČERMÁK, I., *Lidská agrese a její souvislosti*, s.135

Typickým pronásledovatelem je většinou muž, osobou, která je pronásledována, je bývalá partnerka, manželka či družka. Rozlišují se tři varianty důležité pro vznik ex-partner stalkingu.¹⁹ Čírtková po mnoha letech profesionálních zkušeností v oboru může uvádět desítky, možná i více případů, se kterými se setkávala buď přímo, nebo zprostředkovaně. Praxe a také soudní závěry z mnoha projednávaných případů potvrzují ve statistkách, že mezi nezávažnější případy ex-partner stalkingu patří forma případů, kdy partner kontroluje svou ženu ještě v době manželství, tedy před rozchodem. Druhá varianta je typická stalkingem, který začíná v průběhu rozchodu. Důvodem je skutečnost, že se některý z partnerů začal obávat, že jeho protějšek ho chce opustit. Ověřenými výsledky se často potvrzuje, že se u partnera objevují klasické žárlivé vzorce chování a partner je veden snahou co nejvíce svého partnera omezovat. To je jednoznačně velký impulz pro druhého z partnerů, že je nejvyšší čas svého partnera definitivně opustit. Druhý partner reaguje svým rozhodnutím, že také on nebývá důsledný, protože přece jen si myslí, že má i on určitý podíl na vzniklé situaci. Dochází k pokusu, někdy také vícekrát, o smíření. Situace se stává nejednoznačnou, protože opuštěný partner na jedné straně doufá ve zlepšení, na straně druhé propadá zoufalství.²⁰ Může nastat třetí varianta, ve které si ex-partner stalkingu dává dohromady případy, kdy se stalking stává realitou až po rozpadu vztahu. Impulzem může být nový vztah bývalého partnera, druhý partner se s tímto zjištěním těžce vyrovnává.

Problém ale je, zda se jedná pouze o reakci na rozchod, při kterém jsou emoce běžné. Jako orientační vodítka, která svědčí o tom, že se nejedná o komplikovaný rozchod., ale spíše o stalking, jsou následující:

1. Doba pokusů o smíření či slepení vztahu je delší než tři měsíce.
2. Intenzita pokusů o nevyžádaný kontakt je značná, je chápána jako psychoteror
3. Motivace ex-partnera skončila, z deklarované lásky se projevila nenávisť
4. Bývalý partner nemá zájem dále podporovat pokusy o smíření, dal jednoznačně najevo, že vztah ukončuje.²¹

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 1 a násl.

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 4

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 4

Uctívač

Jedná se o osobu, která se nezvratitelně domnívá, že je natolik zajímavý/á, že určitě osobu druhého pohlaví upoutá. V tomto kontextu se tím předpokládá, že druhá strana pochopí, že druhé osobě se líbí a její vztah opětuje. Prvořadým zájmem není sexuální vztah, ale spíše se jedná o to, aby druhá osoba dávala najevo, že vztah může být oboustranně akceptovatelný. Stalkera proto uspokojuje a motivuje k dalšímu jednání jakýkoliv náznak sympatií. Začne druhé protistraně (která se postupně stává jeho obětí), zasílat dopisy, telefonuje jí apod. Naivně věří, že protistrana jeho aktivitu akceptuje. To vše do doby, než se pronásledovatel dozví, že „oběť“ má vztah s jinou osobou. Jeho/její chování se začne měnit, oběť se stává cílem vyhrožování, které může končit až násilím.²² Ve shrnutí lze konstatovat, že se jedná o skupinu, do které jsou zařazováni jedinci, u nichž byla diagnostikována erotomanská deziluze. V praxi to znamená, že mají psychotické poruchy typu schizofrenie, částečně trpí deziluzivní poruchou, tzn. určitými nadhodnocenými představami a fanatickou obsesí. Ta se poměrně často mění, nemá přesně stanovené hranice, což se také může projevat v neústupnosti v jednání těchto osob.²³

Neobratný nápadník

Do kategorie jsou zařazeni útočníci, kteří jsou sociálně neobratní, především mají jen malou schopnost navázat jakýkoliv sociální kontakt, natož se seznámit za účelem získání partnerky. Zásadním problémem je jejich komunikační neobratnost z důvodů malých a krátkých sociálních kontaktů. Jsou narcisistní, domnívají se, že jsou osobou, která je přitažlivá pro všechny, přitom mají nedostatek empatií, neumí se vžít do citů obětí. Také pokusy o fyzický kontakt s obětí jsou neobratné. Na druhou stranu se neuchylují k fyzickému násilí nebo hrozbám. Jejich další slabostí je, že nejsou vytrvalí tak jako jiní stalkeri. Pokud dojde k situaci, že se oběti z obav o své bezpečí obrátí na právní pomoc a policejní ochranu, většinou pronásledovat oběť přestanou.²⁴

²²KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 5.

²³PATHÉ, M., *Surviving stalking*, s. 22

²⁴KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 6.

Ublížený pronásledovatel

Jedná se o poměrně složitou osobnost, jež se kvůli faktickému či údajnému zranění, újmě, kterou mu oběť přivodila, cítí se ve stavu, kdy se potřebuje tzv. pomstít. Zpravidla se omezuje na různé slovní útoky, možnost, že by na oběť zaútočil je nepravděpodobná. Přesto „vyhrožuje oběti, zastrašuje ji, podává na ni žaloby, mstí se domácích mazlíčcích oběti, vloupává se do jejího domu či bytu apod. obtěžování mu přináší uspokojování, má pocit, že má nad obětí moc a kontrolu.“ Ublížený pronásledovatel se často chová iracionálně, paranoidně. Bývá velmi vytrvalý.²⁵

Sexuální útočník

Pro stalkera je charakteristické jeho útočné až sexuálně agresivní chování. Usiluje urputně o fyzický nebo sexuálně motivovaný útok na oběť. Hlavní motivací je touha se sexuálně uspokojit včetně pocitu, že ovládá oběť. Stalkeři jsou charakterističtí slabými sociálními dovednostmi a podprůměrnou inteligencí. K jejich chování se také často propojuje voyerství, sadismus, masochismus, exhibicionismus, obscénní telefonní hovory apod. K útokům sexuálních útočníků dochází ve společnosti ojediněle.²⁶ Jaroslav Zvěřina se na základě dlouholeté lékařské praxe v oblasti sexuality věnoval ve svém příspěvku jiným poruchám sexuální preference. V úvodu uvedl, že nebezpeční sexuální agresori nemají žádnou zřejmou deviantní vlohu. Přesto atakují neznámé ženy tak, že ženu osahávají, povalí, někdy znásilní. „Útočník se brání jakékoli kooperaci oběti.“ Tito „muži připomínají chování lovecké. Často to jsou muži s lehkým mentálním postižením. Výrazně defektní, bývá jejich sociální adaptace. Pokud vůbec mají nějaký partnerský vztah, bývá špatně funkční a konfliktní.“ Do této skupiny patří také „tušěři“ a „frontěři“, jsou podskupinou patologických sexuálních agresorů. Tisknou se na ženy ve zcela neosobních situacích, usilují o maximální kontakt. Jakékoli komunikaci se vyhýbají. Jsou zařazováni do skupiny deviací s poruchami párovacích mechanismů. „Nejoblíbenější příležitostí jsou pro ně tlačeničky v hromadných dopravních prostředcích, ve frontách na cokoli, ale též koncerty rockových kapel a podobné situace.“²⁷

²⁵KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 6.

²⁶KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 6.

²⁷ZVĚŘINA, Jaroslav. *Patologická sexuální agresivita*. [online]. 2020. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: https://www.wikiskripta.eu/w/Patologick%C3%A1_sexu%C3%A1ln%C3%AD_agresivita

Poblouzněný milovník

Poblouzněný milovník, jak už jeho pojmenování napovídá, věří, že je do něj oběť skutečně zamilovaná. Veškeré její chování interpretuje tak, aby podporovalo jeho iluzi. Je hluboce přesvědčen, že se jeho vysněná romance stane pevným vztahem. Ve svých požadavcích je náročný, proto si obvykle vybírá oběť s vysokým sociálním statutem. Může trpět akutní paranoiou. Většinou nereaguje na jakékoli právní řešení. Pokud se poblouzněný milovník nedostane do péče psychologa, obvykle ve stalkingu pokračuje.²⁸

2.4 Kyberstalking

Kyberstalking se řadí k velmi nebezpečným formám obtěžování člověka, nerozhoduje, zda cílem je žena nebo muž. Anonymní prostor, pro lidi, kteří se dokonale nevyznají v práci s počítačem a neovládají alespoň některý z počítačových systémů, jenž dokáže vyhledat původce agresivních pomlouvačných aktivit, je doslova, jak se v přeneseném smyslu slova uvádí, rájem pro subjekty, které se v takových kybernetických praktikách dobře orientují. Paul Bocij, který se touto problematikou profesně mnoho let zabývá, po analýze nejčastějších způsobů sepsal:

- Falešná viktimizace – ochrana před vlastní vinou pachatele. Předpokládáno je falešné obvinění, že pachatel byl svou obětí obtěžován.
- Urážení oběti – zasílání nevhodných, sprostých a dalších zpráv atd.
- Útoky na data a vybavení
- Shromažďování informací s pomocí různých metod, podvodných emailů apod.
- Napodobování oběti či vydávání se za ni s cílem ji ponížit nebo podporovat třetí strany s cílem je podpořit v této činnosti.

²⁸²⁸KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 7.

- Podporování třetích stran v obtěžování oběti – zadávání falešného inzerátu oběti, např. výzva k osobní návštěvě lidí očekávajících pohlavní styk.
- Objednáváním zboží nebo služby jménem oběti – produkty se sexuální tematikou.²⁹

Kyberstalking je typ pronásledování, stalker využívá informační a také komunikační technologie (internet, mobilní telefon). Efektivními pomocníky pro kyberstalkery jsou diskusní fóra. Umožňují využívat falešnou identitu, takže mohou bez jakýchkoli zábran kontaktovat oběť, případně jiným způsobem, jiným informačním tokem získat informace o oběti od ostatních uživatelů internetu. Mohou také využívat různé typy spywarových programů. Jedinou „výhodou“ v přeneseném slova smyslu je, že kyberstalkeri k pronásledování využívají pouze informační a komunikační technologie, takže se nikdy neuchýlí k fyzickému útoku. Kyberstalking zahrnuje např. výhrůžky, různá falešná obvinění, cílené a často nevratné poškození dat nebo celého zařízení, závažný trestný čin krádeže identity, monitorování počítače, sexuální obtěžování, jakoukoli formu agrese.³⁰

Pro doplnění:

Kyberstalking je často používán jako doprovodný jev, který je možné identifikovat u všech výše uvedených kategorií.³¹ Mnohá statistická data prokazují, že souběžně s nárůstem využívání informačních a komunikačních technologií roste také kriminalita ve virtuálním prostředí. Zneužívání těchto běžně dostupných technologií je označeno pojmem „*cyberstalking*“ nebo „*kybernetický stalking*“.³² Pojem použil poprvé v roce 1999 Deirmenjian. Definoval ho jako stalking v kybernetickém prostoru, v tzv. „*cyber-space*“³³ Cyberstalking je považovaný za zvláštní formu stalkingu. Tímto způsobem označujeme proces v průběhu, kdy pachatel doslova obtěžuje svou oběť rozesíláním nevyžádaných e-mailů, různých informací s využíváním chatu nebo jiné formy elektronické komunikace. Je pochopitelné, že nelegální postup způsobuje oběti

²⁹BOCIJ, Paul. The dark side of the Internet: protecting yourself and your family from online criminals. Westport, Conn.: Praeger, 2006.

³⁰BOCIJ, Paul. Victims of cyberstalking: An exploratory study of harassment perpetrated via the Internet. *First Monday* [online]. 2003, vol. 8, issue 10, s. 89-108

³¹KOPECKÝ, Kamil. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, 2010, s. 7.

³²SMEJKAL, Vladimír. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015, s. 278.

³³ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008. s. 53

stres a obavy o její život.³⁴ Kyberstalking se od klasického stalkingu liší, protože se odehrává ve virtuálním prostředí na internetu.³⁵ Pronásledovatel se nenachází v těsné blízkosti oběti, může být vzdálen více než tisíc kilometrů. V kybernetickém prostoru neexistují hranice, pronásledovatel může najít a obtěžovat oběť kdykoliv, pokud je napojena na internet.

³⁴ MOORE, Robert. *Cybercrime: Investigating High-Technology Computer Crime*. 2. vyd. Abingdon: Routledge, 2015, s. 46.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha: Grada, 2008. s. 53

3 Typologie pachatele

Stalking je v odborné literatuře dělen na několik základních druhů. Podle Čírtkové patří mezi charakteristické způsoby stalkingu typické chování pachatele vůči oběti. Zkušenosti prokazují, že jsou to zejména komunikační prostředky, které stalkerů velmi intenzivně používají k nebezpečnému pronásledování. K tomu jim pomáhají mobilní telefony, pevné telefonní linky a zejména internet, včetně sociálních sítí. Zvláště depresivně působí volání, kdy pachatel v telefonním rozhovoru, který iniciuje, dlouhou dobu mlčí a jen obtěžovaná osoba zavěsí, telefon začne znovu vyzvánět. Poté se ozývají vulgární slova a věty. Častým jevem je i zanechávání různých písemných vzkazů oběti na místech, kde se oběť nachází, jako je pracovní stůl, stěrač automobilu nebo poštovní schránka. Pokusy o kontakt mají za úkol často oběť zastrašit s pomocí výhružek a urážek.³⁶

Visinger³⁷ je názoru, že cílem nebezpečného pronásledování oběti stalkerem je systematicky a dlouhodobě psychicky týrat vyhlídnutou oběť, dohnat ji k sebevraždě nebo k dalším krajním řešením. Pachatel jednoznačně jedná s úmyslem vyvolat v oběti co největší strach nebo pocit ohrožení jejího soukromí. Statisticky je prokázáno, že pronásledování a obtěžování osoby výrazně snižuje kvalitu jejího života.

Matoušková uvedla, že podle několika statistik se v polovině případů prokázala vina pachatele, že rozesílal osočující, lživé, nactiutřačné dopisy a pomluvy. Pokusy, které jsou posílány prostřednictvím třetí osoby, jsou označovány jako „*stalking by proxy*“. Pronásledovatel zmanipuluje své okolí, často okolí oběti, se snahou je přesvědčit, že vše je jinak, než oběť uvádí. On sám je pronásledovaným a oběť je stalkerem. Fyzické násilí zahrnuje napadání oběti a sexuální ataky včetně znásilnění. Projevy fyzického násilí jsou prvním signálem, že se možnost ohrožení oběti zvyšuje. Matoušková upřesnila, že pro zvýšení účinků stalkingu se lze také často v praxi setkat s využitím motorového vozidla jako nástroje ohrožení. Pachatel útok předem ohlašuje, o to více dochází k extrémnímu fyzickému násilí. Oběti předem sdělí, co se jí stane, co všechno s ní udělá a vše skončí smrtí. Cyberstalking je definován jako zvláštní podoba

³⁶ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, s. 60-63

³⁷VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, 332 s.

stalkingu. Zahrnuje především zasílání e-mailů, které mají vysoce obtěžující obsah, jež dokáže povahově slabší osobu dost vystrašit. Další metodou je vkládání negativních informací o oběti na chat-roomech, nepřátelské, ponižující a také zlovolně negativní prezentace oběti na internetu. Hodně škody působí zavírování počítače, napojení se na systémy počítače, běžné je odcizování elektronických dat. Anonymita internetu je v tomto případě doslova strašákem. Ne každý umí dohlédnout, odkud autor své negativní zprávy posílá. Ne každá IP adresa je veřejná. To vše vytváří podmínky a obrovské možnosti k pronásledování. Stalker tak může dlouhou dobu tento prostor bezplatně využívat pro své útoky, aniž to oběť třeba tuší. Zjistí to prakticky až ve chvíli, kdy ji na skutečnosti začnou upozorňovat přátelé a známí.³⁸

Ze vztahu oběti a pachatele vychází další varianta, jíž jsou nejčastější podoby stalkingu

- Nebezpečné pronásledování ve vztazích osobních, tj. partnerské, milenecké nebo sousedské vztahy
- Na úrovni pracovní, tj. poměr zaměstnanecký a profesní vztah
- Pronásledování celebrit.³⁹

3.1 Typologie dle Zony

Americký psychiatr Michael Zona dělí stalkery pouze do tří základních typů.

1. Stalkeré erotomani – jsou přesvědčeni, že je jejich oběti milují, přestože pronásledovaná osoba neměla s erotomanem žádný předešlý vztah. Často mají tendenci se zaměřit na celebrity.
2. Stalkeré posedlí láskou – mají také pocit, že je jejich oběť miluje. Jsou vážněji nemocní, proto z nich pramení větší deziluze. V kontextu se svou emoci nejsou schopni pochopit, že oběť jejich city nikdy neopětuje. Většinou se jedná o muže, také se obvykle zaměřují na celebrity.

³⁸MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013, s. 213-214

³⁹ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009

3. Stalkerů jednoduše posedlí – mají tendence sledovat lidi, k nimž mají nějaký vztah. Velmi často to jsou bývalí partneři, sousedi, kolegové v práci. Skupina je složena z přibližně stejného počtu mužů a žen.

Ke stalkerům a jejich onemocnění uvedl Zona, který se v psychiatrické péči věnuje také CM, že základní péče o pacienta je založena na předpokladu, že když pacient dosáhne optimální úrovně zdraví a funkčních schopností, mají z toho prospěch všichni: jednotlivci, kterým jsou poskytovány služby, a všichni, kdo jim pomáhají.⁴⁰

3.2 Formy stalkingu

Aby bylo možné správně posoudit nebezpečné pronásledování, je nezbytné se v první řadě zaměřit na to, jaký způsob je pro pachatele rozhodující, co chce se svým životem dělat, koho chce ovlivnit a jak ho chce ovlivnit. Následně je na řadě rozlišení jednotlivých forem stalkingu.

Distální stalking

Obtěžování je zařazeno mezi mírnější formu pronásledování, které se děje agresivní formou z prostorové nebo virtuální dálky. Nejčastěji se projevuje zahrnováním oběti množstvím zpráv, vzkazů, dárků, které stalker různě zasílá dostupnými komunikačními nebo doručovacími službami. Na první pohled se může zdát, že tento stalking není nebezpečný (pokud nepřijde na mysl krajní myšlenka, zda v balíčku není nastražena nějaká malá bomba). Jinak oběť obavu mít nemusí, ale může podvědomě tušit, že to zřejmě není konec aktivity její protistrany. Může to být pouze předzvěst horší fáze, kterou pachatel připravuje.

Proximální stalking

Jedná se již o otevřený kontakt mezi pachatelem a obětí směřující k pronásledování. Proximální stalking obsahuje nezpochybnitelné známky, že pachatel je nablízku oběti. Ničení věcí, o kterých ví, že patří oběti, zanechává vzkazy na

⁴⁰ZONA, Michael. *Case management*. [online]. 2020 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://advancedmedicalgroup.us/special-services/#Casemanagement>

pracovišti, za stěračem auta, urputně usiluje o přímé vniknutí do soukromí oběti. Odborníci na problematiku stalkingu tvrdí, že tato forma stalkingu tvoří směs obtěžování a pronásledování. Jedná se o jeho nejvyhrocenější podobu. Pachatel pronásleduje oběť z dálky i přímo, vyhrožuje velkou újmou i ztrátou. Formy vyhrožování jsou pestré, pachatel vyhrožuje kdekomu v nejbližším okolí oběti. Dokonce vyhrožuje, že sám spáchá sebevraždu, totálně zničí majetek oběti. Nápadů má každý pachatel mnoho druhů a forem.

3.3 Osobnost pachatele z hlediska nebezpečnosti

Mnoho lidí z vlastní zkušenosti ví, že není snadné identifikovat pachatele, který nebezpečně pronásleduje jiné osoby, jež s tím nesouhlasí, nemluvě o tom, jak obtížné mnohdy je ho usvědčit. Jedná se o velmi dlouhý a většinou složitý proces, ten musí být řešen s pomocí osob, které se po právní stránce v celé záležitosti stalkingu dobře orientují. Čírtková upozornila, že z hlediska ochrany a obrany pronásledované oběti, jsou klíčově dvě otázky. Za první je to posouzení rizika hrozícího při různých variantách pronásledování, za druhé vypracování postupu intervence v konkrétním případě. Jedná se o tzv. management případu.

Mullen a MacKenzie ve svém výzkumu pracovali se čtyřmi kritérii posuzování analýzy rizik. Rozlišení považovali za velmi důležité, protože každá lidská činnost se děje po určitých etapách. Tedy i činnost, která se týká stalkingu:

- Zda bude pronásledování eskalovat, což bude v počáteční fázi znamenat zahlcování oběti SMS zprávami či e-maily, postupně se zapojí do pronásledování třetí osoby nebo instituce, aby se s obětí dostaly do kontaktu.
- Jaká bude délka trvání pronásledování, když zpravidla platí, s delším průběhem pronásledování se zhoršuje prognóza.
- Znovuobnovení obtěžování znamená, že pachatel sám sobě určí čas, po který přestane s pronásledováním, tím vzbudí v oběti naději, že s pronásledováním skončil.

- Pachatel své jednání znovu obnoví, bude nadále trvat pronásledování a silné intenzivní psychické a sociální poškozování oběti.⁴¹

Čírtková rozděluje v rámci forenzní psychologie osobnost pachatele na pět základních typů:

Socializovaný typ (normální). Osobnost pachatele vykazuje obecné poznatky prožívání a chování, případnou reakci na spáchaný čin je možné srovnat s běžnými reakcemi, např. s lítostí, smutkem. V osobnosti pachatele dochází k absenci výraznějších známek poruchovosti, což způsobuje, že kontakt s ním lze navázat poměrně snadno. Účinné vůči němu je apelování na morální hledisko a citové vazby k blízkým osobám.

Neurotický typ. U osobnosti pachatele se vyskytují větší nebo menší neurotické poruchy, zvyšuje se úzkost, depresivní ladění, hysterie, vtírají se nutkavé představy, osobnost napadá dráždivá slabost apod. Jeho jednání je zpravidla protestem proti vlastní rodině a jeho delikventní chování často vychází z pocitu viny nebo z frustrované potřeby uznání.

Psychopatický typ. Jedná se o diagnostický termín v kontextu s pachatelem. Používá se pro jedince, který je charakteristický svéráznými, nápadnými a také zvláštními způsoby chování a prožívání. Psychiatrie tento typ osobnosti nazývá jako relativně trvalou odchylku osobnosti.

Mentálně nedostatečný typ. Je charakteristický pro osobnost pachatele, jež má prokazatelně nízkou inteligenci, je charakterizován jako „primitivní osobnost“. Prokazatelně často je pachatelem sexuálních útoků na dětech a zvířatech. Pachatel je ovlivnitelný, protože přijímá názory jiných osob, takže hrozí vyšší riziko zvýšené sugestibility.

Psychotický typ. V době spáchaní trestného činu trpí některou z podob nejtěžšího duševního onemocnění, tzn. psychózou. Pachatelé s touto nemocí mají na svědomí většinou násilné trestné činy vykazující známky bizarnosti, brutality atd. Tito pachatelé po provedení znaleckých posudků z oboru psychiatrie byli často shledáni nepřičetnými.⁴²

Na rozdíl od Čírtkové rozlišuje Sekota pachatele s ohledem na rizikovost oběti takto:

⁴¹ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62-66

⁴²ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 62-66

Odmítnutý pronásledovatel - není ochoten připustit své jednání, kdy v důsledku vlastní neschopnosti skončily jeho vztahy - intimní, rodinné, pracovní nebo obchodní, Sekot sem zařazuje i vztah terapeutický. Cílem pronásledování je vztah znovu obnovit a jeho konání se stává alespoň z části náhradou za ukončený vztah.

Hledač intimacy - velmi chce mít vztah s vybranou osobou, u níž se domnívá, že bude jeho city opěťovat. Odmítnutí nepovažuje za důvod k ukončení svého konání, ale odmítnutí reinterpretuje a vysvětluje pro sebe jako pozitivní jednání. Zpravidla platí, že jeho obětí je osoba cizí nebo jen velmi málo známá (tento profil pronásledovatele je mnohdy pronásledovatel celebrit). Pronásledovatel je velmi častý u pronásledování celebrit. Tento vztah je pro pachatele obvykle jediným „vztahem“ a plně touto představou žije.⁴³

Nekompetentní nápadník - nehledá intimitu ani nový vztah, ale chce zorganizovat pro sebe rande. Do skupiny se soustřeďují interpersonálně schopní jedinci, jsou často odmítáni, proto se upínají na jiné osoby.

Zlostný pronásledovatel - urputně pronásleduje svoji oběť, protože předpokládá, že bude skutečně odmítnutý, bude to bolest, jež způsobila osoba, která ho odmítla. Často vynikají ve způsobu zastrašování, terčem jejich chování se stává jedinec, někdy také instituce. Jednání omlouvají tím, že se sami cítí být poškozeni obětí a obtěžování a pronásledování je pro ně satisfakcí.⁴⁴

Predátorský pronásledovatel – má útočné, obvykle sexuálně agresivní chování. Je systematický, používá široký repertoár druhů a forem pronásledování, jeho dalším cílem je sběr informací o oběti. Má bohatou fantazii, jak bude postupovat směrem k oběti. Aktivitu připravuje zpravidla skrytě, pachatel nechce vylekat svou oběť před konečným útokem. Pachatele uspokojuje pocit psychického týrání oběti, kdy ji postupně naznačuje, kdo je a jaké má úmysly. Jedná se o poměrně vzácný typ, chování je velmi podobné u některých sexuálních pachatelů.⁴⁵

⁴³Tamtéž..

⁴⁴SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie*. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 171-172.

⁴⁵SEKOT, Aleš. *Úvod do sociální patologie*. Brno : Masarykova univerzita, 2010, s. 171-172.

3.4 Motivace pachatele

Mullen se naopak zaměřil na rozčlenění pachatelů dle jejich motivace, což by mělo odpovědět na otázku, proč v osobních, pracovních a mediálně zprostředkovaných vztazích ke stalkingu vlastně dochází. Určil 5 hlavních motivačních vzorců. Tato klasifikace vznikla díky autorově analýze dat, již získal přímo od pronásledovatelů navštěvujících speciální kliniku v Austrálii.

- *„Reakce na odmítnutí*
- *Hledání intimity a blízkosti za každou cenu*
- *Ventilovat hostilis a nenávist*
- *Pronásledování z nedostatku kompetencí řešit vzniklou situaci jinak*
- *Pronásledování jako důsledek predátorské (útočné) agresivity“.*⁴⁶

1) Reakce na odmítnutí -charakteristicky se jedná o odmítnutí ve vztahu. Především je zde pomsta po odplatě a zároveň touha po smíření. Dále pak zklamání a žárlivost.

2) Hledání intimity – zde se jedná o pronásledovanou osobu, u které si stalker myslí, že se jedná o opravdovou lásku. Pronásledovatel má snahu o vytvoření vztahu. Pronásledovatelé v této skupině vyžadují psychiatrické stanovisko, jelikož na trestně právní prostředky nedbají.

3) Neschopnost v navazování vztahů – pronásledovatelé vyhledávají navození intimity, avšak svůj vyhlédnutý protějšek nedokážou zaujmout s důvodu své neatraktivnosti, jež spočívá v nižším intelektu. Jednoduše opustí svůj primární objekt zájmu, avšak pronásledování směřuje k jiné osobě.

4) Ventilování nenávisti – hlavním motivem této kategorie je vystrašit a vystresovat oběť, jelikož mají pocit křivdy. Tito pronásledovatelé jsou velmi přesvědčeni, že jednají správně.

5) Predátorské prvky motivace – tito pronásledovatelé mají moc nad pronásledovanou osobou a to jim činí velké potěšení. V tomto případě pronásledovatelů je mnohdy motivací sexuální pozadí. V těchto případech je velmi důležitá psychiatrická

⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 217

léčba. Psychiatrická péče v podobě léčby případné sexuální deviace má v této souvislosti největší význam.⁴⁷

3.5 Nebezpečnost pachatele

Boon a Sheridan vytvořili vlastní teorii, podle níž by se mohli kvalitněji zaměřit zejména na posuzování nebezpečnosti pronásledování vyplývající z osobnosti pachatele. Teorii chtěli vytvořit tak, aby na jejím základu, aby pomohla v praxi policistům, psychologům a psychiatrům při řešení konkrétních případů. Autoři potvrdili, že jejich systematika vycházela z údajů, které získali od přímých obětí stalkingu z Velké Británie a je striktně zaměřena pro orgány činné v trestním řízení s cílem hodnotit a řídit individuální a zejména skutečné případy stalkingu.⁴⁸

Třídění obsahuje čtyři základní typy:

1. „*pronásledování ex-partnerem,*
2. *umanutým (poblázněným) obdivovatelem,*
3. *fixovaným pronásledovatelem s psychickými poruchami*
4. *sadistickým pronásledovatelem.*“

První typ: pronásledování ex-partnerem zahrnuje 50 % zjištěných případů. Často začíná domácí násilím. Na pachateli je evidentní, že zaujímá plně negativní postoj, při pronásledování se chová chladně, plně se kontroluje. Charakteristický je zvýšený výskyt fyzického násilí, roste počet verbálních útoků a častěji dochází k poškozování majetku oběti. V takovémto případě odborníci doporučují, aby docházelo pouze k nejmenším kontaktům mezi oběma stranami, v podstatě takovou mírou, kdy by se kontakty dostaly na nulovou úroveň. Doporučuje se zamezit veškerému kontaktu oběti s pachatelem, vyhýbat se společným cestám, v extrémních případech je vhodná relokace oběti, kde dálka od stalkera je mnohdy důležitější než utajování nového bydliště.

⁴⁷ MULLEN, P. E., PATHÉ, M., PURCELL, R. et al. Study of stalkers. The American Journal of Psychiatry. August 1999, vol. 156, issue 8, s. 1245-1248

⁴⁸ BOON, J.; SHERIDAN, L. Stalker Typologies: Implication for Law Enforcement. In BOON, J.; SHERIDAN, L. (ed.). *Stalking and Psychosexual Obsession : Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment*. Chichester : Wiley 2002, s. 69

Druhý typ: zastoupení ve výši 18 % mělo pronásledování umanutým obdivovatelem. V tomto případě autoři vytvořili dvě podkategorie, a to mladý milující a milující středního věku. Byli názoru, že objekt stalkingu je spíše milovanou osobou/idolem než obětí. V mnoha případech si ověřili, že pronásledovatel o dané osobě doslova fantazíruje v duchu romantiky a pozitivismu. Autoři doporučují využití poradenské a psychologické intervence. Jedincům, kterých se to týká, odborníci vysvětlí, jaké následky svému idolu způsobují. Nechybí ani vysvětlení týkající se právních dopadů pro pachatele. U milujícího středního věku se používá obdobný postup. Odborníci doporučují přerušit veškerý kontakt s obětí, jako efektivní se navrhuje konzultace problémů pachatelova existujícího vztahu.

Třetí typ: ve výzkumu bylo zjištěno 20 % pachatelů spadající pod třetí skupinu, která byla rozdělena na méně nebezpečné fixované pronásledovatele a fixované pronásledovatele se zvýšenou nebezpečností. První podskupina osob je v kontaktu s obětí ženského pohlaví díky profesním vztahům, má blízko k psychopatii (vnímá však realitu), vyniká v manipulačních schopnostech. Odborníci doporučují, aby oběť našla odvalu a důrazně dala najevo, že takovýto postup vůči sobě zásadně odmítá a kontakt přerušila, popřípadě vyhledala právní pomoc. Druhé podskupiny se dotýká vážnější psychické narušení, sexuální nápadnosti, agresivní projevy, nevypočitatelnost jeho jednání a „bombardování“ oběti. Doporučuje se přerušit kontaktů, navíc iniciovat psychiatrické přezkoumání pachatele.

Čtvrtý typ: vyznačuje se značnou nebezpečností, typické je zastrašování oběti, úporná snaha o kontrolu jejího života, střídání projevů agrese společně s násilím a protikladu laskavosti. Doporučení pro oběť: důsledně se od pachatele izolovat neboť sadistický pronásledovatel tihne ji vyhledat a pokračovat ve svém jednání.

3.6 Vztah pachatele a oběti

V České republice oproti jiným evropským zemím byla podoba násilí „stalkingu“ dlouhodobě opomíjena. Skutková podstata trestného činu byla do českého právního řádu zahrnuta až do nového trestního zákoníku s účinností od 1. ledna 2010.

Podrobný výklad této problematiky zpracovala Alena Šimordová.⁴⁹ Autorka uvedla, že v kriminologickém smyslu je stalking definován jako „úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a její bezpečnost“. Podstatou je systematické obtěžování, které vybočuje z normy, pak následuje další pronásledování vybrané osoby stalkerem. „Přímým následkem stalkingu je závažné narušení soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti oběti. V závažných případech poškozuje stalking tělesné i duševní zdraví oběti, v extrémních případech dokonce ohrožuje její život.“ Šimordová zdůraznila zásadní problém, že oběti se může stát bez svého zavinění kdokoli. Oběť se cítí permanentně ohrožená.

Spirála stalkingu

Ve viktimologii se často hovoří o tzv. spirále stalkingu, kterou tvoří tři opakující se fáze. **První fáze** je vlastní aktivitou stalkera. Cílem je u oběti vyvolat úlek, strach, což vyvolává značný stres. Fáze pomalu odeznívá a začíná **fáze druhá**, kterou je uklidnění. Oběť se z otřesu postupně vzpamatovává. Fáze nemá dlouhé trvání, přechází **do fáze třetí**, kterou je nepříjemné očekávání a obavy z další akce stalkera. Praxe ukazuje, že každý postup je velmi individuální, protože je jedinečný. To je důvod pro samostatnou analýzu a vyhodnocení. Cílem by mělo být vždy zajistit fyzickou bezpečnost oběti a stalking zastavit. Na závěr je vhodné zmínit některé hlavní strategie a zároveň rady obětem, které mohou přispět k zastavení stalkingu. Za prvé je potřebné, aby oběť důsledně ignorovala pokusy o kontakt. Oběť musí stalkerovi jednoznačně a přesvědčivě sdělit, že si s ním nepřeje žádný kontakt. Formulace odmítnutí musí být z pohledu stalkera pádná, protože má tendence překrucovat realitu. Po odmítnutí je třeba vytrvat u nulové reakce. Zásadně je třeba ignorovat i tzv. poslední schůzku, která je ve skutečnosti jen falešný příslib. Oběť by se měla vyhýbat setkáním. Oběti často doporučení vnímají jako nespravedlivé a argumentují, proč se mají omezovat, když nic zlého nevykonaly. Změna životních návyků je zpravidla podmíněna zpřetrháním původních vazeb, kontaktů apod. Použitá strategie znamená uplatnit pravidlo pragmatismu. Změna chování může nepřímo ovlivnit chování stalkera. Velmi důležité je, aby oběť se v rámci možností snažila veškeré aktivity stalkera vůči ní zaznamenávat a schovávat důkazy. Odborníci to zdůrazňují na základě dlouholetých zkušeností s péčí

⁴⁹ ŠIMORDOVÁ, Andrea. *Stalking z kriminologického pohledu se zaměřením na pachatele a oběť*. [online]. 21. 6. 2011. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/stalking-z-kriminologickeho-pohledu-se-zamerenim-na-pachatele-a-obet-73846.html>

o oběti, které se v prvních nárazech útoku stalkera snaží vše zničit v domnění, že rychleji na vše zapomenou. Oběť by měla dokumentovat a archivovat stalkerovy aktivity a uchovávat je na bezpečném místě. Informace jsou cenné pro budoucí právní postup i pro policii. V neposlední řadě by se oběť neměla stydět seznámit s tím, co se jí stalo a co se nyní děje, své nejbližší okolí. Oběť by také měla stalking zveřejnit a informovat okolí.

Mnoho obětí se za pronásledování stydí. Informace o tom, co se děje, by však oběť neměla tajit před svým soukromým okolím, ani na pracovišti. Doporučuje se promluvit si s důvěryhodnými osobami, zejména členy rodiny, přáteli, sousedy, zaměstnavateli, spolupracovníky apod. Včasné zveřejnění stalkingu zvyšuje možnost ochrany oběti a taktéž brání stalkerovi v manipulaci s okolím. Z pohledu oběti se navíc jedná o ofenzivní strategii, která ji dodává pocit síly a kompetence. Další aktivní strategií je vyhledání pomoci a podpory. Může se jednat o pomoc laické a také odborné veřejnosti. V neposlední řadě by měla oběť udělat maximum pro svou bezpečnost a vypracovat bezpečnostní plán.

3.7 Typologie stalkerů a způsobu pronásledování

Na výše uvedenou typologii navázala klasifikace, kterou formulovali němečtí autoři Voss, Hoffman a Wondracke.⁵⁰ Všichni byli názoru, že motivy a rysy lidí se mohou v průběhu stalkingu měnit. To je také důvod, proč předchozí typologie dostatečně nevystihovala tento jev jako funkční celek. Než své názory formulovali, zaměřili se na rozhovory s oběťmi a teprve na základě všech potřebných zjištění rozdělili projevy do dvou základních způsobů pronásledování, které pojmenovali distální a proximální stalking. Distální stalking charakterizovali jako obtěžování na dálku prostředky, které nejsou závislé na osobním kontaktu (telefonní zařízení, mobilní telefon, poštovní zásilka nebo prostředky elektronického kontaktu). Proximální stalking využívá různé způsoby „blízkého“ kontaktu (zanechávání vzkazů na dveřích bytu, na předním skle auta, v místě zaměstnání nebo dokonce přímo v bytě). Autoři svou pozornost zaměřili na zjištění, zda by v těchto případech nebylo možné vysledovat podobné nebo stejné vlastnosti pachatele. Ke zjištění použili dotazníky, na základě výsledků vysledovali typ pachatelů specializujících se na distální stalking a typ

⁵⁰ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. s. 78.

univerzálních pachatelů. Obě skupiny byly charakteristické použitím distálního stalkingu, přičemž proximální využíval pouze druhý typ. U dotazovaných byly autory zjištěny dva faktory ovlivňující pronásledování. V centru pozornosti byla motivace pronásledování a situace oběti. Stalkeré využívali více metod proximálního stalkingu. Osoby žijící samy bez ochrany, které se musí v některých situacích pohybovat na tmavých místech v nočních hodinách, jsou snazším terčem pronásledování. Zásadní bylo zjištění, že stalkeré, kteří postrádají blízkou osobu, představují rizikovou skupinu. Druhým významným zjištěním bylo, že při řešení jednotlivých případů je prospěšné spolupracovat s osobami blízkými stalkerovi. Autorům se sice nepodařilo vytvořit obecnou typologii aplikovatelnou na všechny případy, ale přesto autoři výzkumem přispěli k poznání předmětného jevu.

3.8 Typologie pronásledovatelů a posouzení rizikovosti

Nejpočetnější skupinu představují **bývalí partneři**, kteří se začali dohadovat až po ukončení vztahu. Podle statistik jsou tyto vztahy krátkodobé a trvají méně než čtyři roky. Krátkodobé známosti v délce trvání od jednoho do šesti měsíců byly zjištěny ve 20 % případů. Nejčastěji je pronásledovatelem muž (75 %) a typickou obětí je bývalá partnerka.⁵¹ V předchozím partnerském vztahu se většinou vyskytuje domácí násilí, které ani právním ukončením vztahu nekončí. Bývalý partner své bývalé družce, manželce nebo partnerce vyhrožuje, nebo se jí snaží kontaktovat. Může se uchýlovat k fyzickému násilí, dokonce i k vraždě. Uvedené případy jsou deklarovány jako tzv. avizované zločiny, protože pachatel dopředu před samotným vykonáním zločinu oznámil protistraně, co chce spáchat.⁵² D. G. Dutton⁵³ ve své typologii domácích násilníků potvrdil, že největší sklony k pronásledování po ukončení vztahu má tzv. emočně nestabilní typ, jenž má poruchu osobnosti. Pachatel s nízkým sebevědomím není schopen se vyrovnat s rozchodem. Situace řeší tak, že začne protistranu pronásledovat. Další výzkumníci rozdělili ex-patner stalking na dvě varianty, na defenzivní a ofenzivní. Defenzivní stalking není pokračováním domácího násilí, motivem pachatele je obnovení vztahu. Snaží se oběť kontaktovat a přemluvit k tomu,

⁵¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*. 2004, č. 4, s. 277.

⁵² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Avizované zločiny, pronásledování a domácí násilí. *Zpravodaj BKB*, 2007, roč. 16, č. s. 3.

⁵³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Avizované zločiny, pronásledování a domácí násilí. *Zpravodaj BKB*, 2007, roč. 16, č. s. 3.

aby se k němu vrátila. Přestože není původní vztah ideální, pachatel cítí, že nemůže o partnerku přijít, stává se na jejich vztahu závislým. Často se jedná o pachatele, který není schopen navazovat kontakty s jinými osobami. Své jednání různě omlouvá, má nereálné představy vůči sobě i vůči svému okolí. V případě ofenzivního stalkingu probíhalo v minulém vztahu fyzické násilí. Hrozba fyzického napadení je proto velmi vysoká. Pachatel chce nad bývalou partnerkou obnovit svou moc a kontrolu.⁵⁴ Obecně se tento typ pachatele uchyluje k fyzickému násilí a ničení předmětů, navíc je schopen své jednání ovládat a kontrolovat. Hrozba naplnění pachatelových výhrůžek je vysoká, proto se oběti doporučuje, aby úplně přerušila s pachatelem kontakt. Pronásledovatel se pořád vrací do minulosti, cítí zahořklost a těžce snáší, pokud bývalá partnerka potkává nové muže. V praxi se může stát, že OČTŘ efektivně reagují na domácí násilí v existujícím vztahu, na pronásledování po jeho ukončení nikoliv.

Skupinu **obsedantních obdivovatelů** tvoří stalkeri, kteří po oběti touží a vyhledávají její osobní blízkost. Pronásledovaná osoba představuje pro stalkera idol. Stalker je přesvědčený, že je do oběti zamilovaný, a to je důvodem, proč neusiluje o to, aby jí ublížil. Jedná o nejmírnější, nejméně nebezpečnou formu stalkingu. Na rozdíl od expartnera, který se orientuje na minulost, a sadistu orientujícího se na přítomnost, obdivovatel se zaměřuje cíleně a urputně na budoucnost. Touží po vytvoření krásného vztahu, má romantické představy. Stačí sebemenší vnější podnět ze strany oběti, stalker si ihned představí společné soužití. Tento typ stalkera se označuje jako nekompetentní ctitel, tj. „*infatuation harassment*“. Skupinu reprezentují dva subtypy, a to mladý obdivovatel a obdivovatel středního věku. U obou subtypů se doporučuje poradenství. U obdivovatele středního věku navíc ještě přerušování veškerých kontaktů. Vhodnou intervencí je poradit ohledně správného řešení vztahových problémů. Mladý obdivovatel někdy vůbec netuší, že vyvolává v oběti nepříjemné pocity. Fixovaný pronásledovatel zpravidla trpí duševní poruchou. Skupina obsedantních obdivovatelů má dva podtypy. Prvním je méně nebezpečný pronásledovatel, projevující známky psychopatie. Oběti jsou většinou ženy, které jsou s ním v čistě profesním vztahu, ale ve svých představách si pronásledovatel vytváří iluzorní vztah. Má velmi rozvinutou schopnost manipulace s lidmi, avšak neztrácí úplně kontakt s realitou. Druhým

⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Avizované zločiny, pronásledování a domácí násilí. *Zpravodaj BKB*, 2007, roč. 16, č. s. 3.

podtypem je pronásledovatel, z jeho strany hrozí zvýšené nebezpečí, protože se projevuje určitý stupeň psychopatie, chování je agresivní, svou oběť obtěžuje častými telefonními hovory, SMS zprávami, jeho jednání nelze předvídat. Proto je nutný podnět od oběti k psychiatrickému vyšetření protistrany.

Poslední skupinou jsou nejnebezpečnější pachatelé. Motivací stalkera je touha po ovládnutí. Pachatel svou oběť zastrašuje a snaží se úplně ovládat její život. Jedná se o velmi vážnou situaci. Stalker střídá laskavý a násilnický přístup. Oběť se v důsledku postupu pachatele nemůže v jeho chování vyznat. Pachatel začíná často neškodným způsobem, postupně přechází k výhrůžkám, šíří nepravdy. „*Stalker skončí a pak znovu začne. Jeho chování připomíná hru na kočku a myš.*“⁵⁵ Pachatel postupuje chladně, ale dává si pozor na to, aby vzbudil na veřejnosti dobrý dojem. Má dobré přesvědčovací schopnosti a dobře vyvinutý projev. Ve skutečnosti je však egocentrický, povrchní a nepříjemný. Jeho cílem je na veřejnosti plně znemožnit úspěšnou osobu. Oběť si zpravidla vybírá z řad úspěšných a příjemných osob. Pachatelé se často vyznačují vysokou inteligencí se schopností předvídat kroky policie a jiných orgánů činných v trestním řízení. Sadistický stalker si zakládá na tom, že dobře zná všechny vyšetřovací praktiky, snaží se dokázat, že ho policie nikdy nedostane. Proto je nezbytné oběť ukrýt na místo, kde ji pachatel nedokáže dohledat.

⁵⁵ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008, s. 76.

4 Oběti stalkingu

Čírtková definuje oběť „*Riziko, že se staneme obětí trestného činu, se týká nás všech bez ohledu na věk, vzdělání, profesi či postavení ve společnosti. Navíc zločin tak či onak poznamenává nejen přímou oběť, ale také její blízké. Pachatel tím, co udělal, změnil kvalitu života „jednou ranou“ hned několika lidem. Z úspěšných, sebevědomých a pozitivních lidí se mnohdy stávají zlomené, nejisté a tápající osoby.*“⁵⁶

Všeobecně se dle Čírtkové dá říci, že obětí může být každý, jakákoli osoba s minimální absencí rizikových příznaků.⁵⁷

Doerner uvádí, že každý může být obětí, a nezáleží na tom, kde žije, s kým se stýká nebo co dělá. Všichni v sobě mají odlišné indispozice k tomu, aby se podle svého chování či komunikace s jinými lidmi mohli stát obětí trestného činu.⁵⁸

U obětí stalkingu zjišťujeme, že zde máme prvky nejednoznačnosti, neurčitosti a utrpení, neboť v některých případech nemá oběť ponětí, který člověk ji pronásleduje, jaký dopad to bude mít a kdy takové konání pachatele skončí. I když oběť pachatele zná, nebo alespoň tuší, kdo by mohl být pachatelem, je velmi málo pravděpodobné, že by pachatele zastavila. Život se stalkingem může být pro oběť velmi traumatizující a může trvat roky. Ačkoliv je pachatel již dopaden, oběť nadále zažívá následky stalkingu - ekonomické, citové i společenské.⁵⁹

4.1 Postavení obětí

Bývalí partneri. Již mnoho let, po které jsou sledovány statistiky na toto téma, platí, že bývalí partneri tvoří vždy nejpočetnější kategorii. Odborníci často deklarují, že zásadním problémem této kategorie je mnohaleté soužití pachatele a oběti, měli dříve mnoho společného, proto pachatel zná intimní informace, rodinu, přátele, včetně slabých stránek oběti. Oběti musí zpravidla soupeřit s menší podporou okolí a také právního systému.

⁵⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. 1. vyd. Praha: 2014, s.11

⁵⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. 1. vyd. Praha: 2014, s.24

⁵⁸ DOERNER, G. William a STEVEN, P. *Lab. Victimology*. 1. vyd. Cincinnati: 2002, s. 85

⁵⁹ Miller, L. (2012). *Stalking: Patterns, motives, and intervention strategies*. *Aggression and Violent Behavior*. 17 (6), 495-506. Doi: 10.1016/j.avb.2012.07.001.

Známí či přátelé stalkera. Typickým příkladem jsou např. rozzlobený soused, jenž je ve sporu s obětí, v současné době již bývalý kamarád, s nímž se oběť také již nestýká, nebo neúspěšný nápadník, kterého oběť odmítla.

Lidé v profesním kontaktu. Příkladem je učitel, kterého pronásleduje student, protože ho učitel podle jeho názoru nespravedlivě ožaloval, nebo lékař, jehož pacient není spokojen s poskytnutou péčí.

Spolupracovníci. Stalker cílí na oběť na pracovišti, kde oba pracují. Stalker si tzv. vyřizuje účty, stoupá nelibost, závist, nebo se dokonce dostanou do střetu bývalí manželé, kteří stále pracují na jednom pracovišti.

Cizí lidé. Stávají se oběťmi, i když nikdy nebyli s pronásledovatelem v kontaktu. Odborníci předpokládají, že určitou roli sehrává závist, nebo strach, která se stala obětí, má vyšší sociální postavení. Určitou úlohu má fyzický vzhled, další možností je, že se oběť se stalkerem setkala náhodně. K cizím lidem patří sexuální útočníci, ti mají zájem vybírat si cizí oběti, jež často netuší, že jsou ohroženy.

Celebrity. Oběti byly stalkerem vybrány, protože jsou známými osobnostmi, média působí na jejich další propagaci, takže jsou snadno v popředí pozornosti veřejnosti.

Neobvyklé oběti. V některých případech není možné oběti přiřadit k výše uvedeným kategoriím. Neobvyklými případy jsou bývalí stalkeri, kteří se sami stali oběťmi obsedantního pronásledování svou bývalou obětí.⁶⁰

4.2 Dopady stalkerů na oběti

Stalkeri jednoznačně působí velmi negativně na mnoho lidí, které většinou ani dobře neznají, pouze se s nimi mohli jen příležitostně setkat, takovým způsobem, že se z lidí, jež nikdy neměli žádné podobné potíže, stávají oběti ve smyslu, že sami onemocní, přičemž se v poměrně krátké době bez lékařské pomoci neobejdou, stejně tak bez pomoci policie, apod. Již z tohoto faktu je samozřejmé, že činnost stalkerů nelze v žádném případě přehlížet. Zásadním problémem je, že naprostá většina lidí neví, jak se bránit, na koho se obrátit o pomoc. Spitzberg a Cupach (2007) se této problematice

⁶⁰PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007

věnují po odborné stránce mnoho let, proto vymezili na základě získaných zkušeností několik kategorií dopadů stalkingu, které mohou mít v různé intenzitě vliv na oběť. Dlouhodobě sledovali výsledky různých výzkumů a dalších šetření, sledovali výsledky oficiálních statistik, které byly publikovány v úředních dokumentech, a na základě obsahových analýz výsledky vyhodnotili, definovali základní kritéria, jež nejvíce ovlivňují působení stalkerů na oběti.

1. Všeobecná porucha – pojem není z lékařského hlediska zcela přesný, je možné ho aplikovat na různá odvětví, která mají celkový vliv na životní styl oběti, včetně emocionálního doprovodu.
2. Afektivní stav – jedná se o období, v němž se prokazatelně objevuje zvýšený hněv, úzkost, deprese, strach, žárlivost nebo také paranoia, tedy faktory, které jsou poměrně obtížně zvladatelné.
3. Kognitivní stav – ještě vysvětlení, jak vzniká kognitivní stav. Předchází mu působení kognitivních funkcí, díky nimž jedinec vnímá svět okolo sebe, reaguje, zvládá různé úkoly. Jakmile jsou tyto funkce jakýmkoli způsobem narušeny, jedinec může různou měrou zmatkovat, začíná být nedůvěřivý, je podezíravý, že mu lidé okolo něj neříkají pravdu, zhoršuje se jeho sebeúcta, objevují se sebevražedné myšlenky.
4. Fyzický stav – má úzkou souvislost s kvalitou spánku, objevují poruchy spánku, zhoršená chuť k jídlu, někteří jedinci začínají vyhledávat a používají různé návykové látky, které tlumí jejich vlastní sebeovládání, převažuje celkově nezdravý životní styl.
5. Sociální stav – zahrnuje dopady stalkingu na vztahy oběti s rodinou, přáteli, kolegy ze zaměstnání a dalšími lidmi.
6. Efekty resilience – objevují se méně často, jsou zaměřeny na rozpoznání vnitřních sil a systémů sociální podpory, jež umožňují oběti vydržet a překonat utrpení, které stalking přináší.⁶¹
- 7.

⁶¹SPITZBERG, B. H. & CUPACH, W. R. The state of art of stalking: taking stock of the emerging literature. *Aggression and Violent Behavior*. 2007,12, 64-86

4.3 Pomoc obětem stalkingu

Umožnit obětem nebezpečného pronásledování efektivní pomoc, jak zastavit svého pronásledovatele, není jednoduché. Zde je velmi podstatná spolupráce s profesionály, jako jsou Policie ČR, psychologové, psychiatři, sociální pracovníci, soudy a jiné další instituce. Potřebný je aktivní postoj oběti, kdy může oběť řešit problém pomocí odborného poradenství, terapie, právní cesty atd.⁶²

4.3.1 Organizace pomáhající obětem

Oběť odbornou pomoc může vyhledat v poradnách Bílého kruhu bezpečí, v Intervenčních centrech, v ROSE, v Manželských a rodinných poradnách, v občanských poradnách apod.⁶³

Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) – vznikl v roce 1991 jako občanské sdružení BKB. Každý případ nebezpečného pronásledování je individuální a tedy vyžaduje individuální přístup při hledání vhodné intervence, oběť potřebuje odbornou pomoc. Pomoc BKB se opírá o důkladné posouzení informací:

- O chování a aktivitách pronásledovatele
- O dosavadních pokusech zamezit pronásledování
- O všech důležitých okolnostech

Dvojice poradců BKB, právník a krizový intervent, řeší společně s obětí tři základní otázky:

1. *zda jde skutečně o nebezpečné pronásledování;*
2. *zda hrozí oběti nebezpečí fyzického napadení;*
3. *vhodnou strategii intervence (defenzivní, ofenzivní, kombinovanou).*

Oběť nebezpečného pronásledování z poradny odnáší konkrétní doporučení, jak má postupovat, aby dosáhla svého cíle.⁶⁴

⁶² . ČÍRTKOVÁ, L. Pomoc obětem (a svědkům) trestních činů, c. d., s. 123.

⁶³<https://www.domacinasili.cz/dalsi-mista-pomoci/>

⁶⁴<https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

Intervenční centrum – patří mezi služby sociální prevence podle §60 a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jedná se o příspěvkovou organizaci. Služba je poskytována obětem ohroženým domácím násilím.⁶⁵ Pomoc je poskytována převážně ambulantně. Poradenství sociálně právní zahrnuje tvorbu bezpečnostního plánu, hledání možností řešení životní situace, pomoci při jednání s úřady, policií apod. Psychologická poradna se zabývá krizovou intervencí, psychologickým poradenstvím a terapií.⁶⁶

⁶⁵<https://www.intervencnicentrum.cz/poslani-a-vize>

⁶⁶<https://www.intervencnicentrum.cz/copy-of-o-nas>

5 Právní úprava stalkingu v České republice

V této kapitole chci věnovat pozornost právní úpravě této problematiky, hlavně přijetí nového Trestního zákoníku dále jen TrZ. Dále se zmíním především o soudních usneseních.

5.1 Právní úprava po přijetí nového TrZ

Odborníci i laická veřejnost mnoho let volali, aby stát prostřednictvím odborníků na trestní právo začal urychleně řešit potřebu jeho změny. Dlouholetá praxe na mnoha příkladech prokázala, a společnost to velmi citlivě vnímala, že trestní právo je již zastaralé.

Především případy prezentované v médiích vyvolaly velké ohlasy u odborné i laické veřejnosti. Zejména problematika stalkingu a stalking sám o sobě se stal diskutovaným tématem. První velké snahy o postih stalkingu se ve veřejnosti objevily v roce 2004. Popudem byl Evropský den obětí, který tehdy zorganizovalo občanské sdružení Bílý kruh bezpečí, tedy aktivní subjekt, jenž se problematikou stalkingu zabýval již několik let. Bílý kruh zaslal návrh na legislativní úpravu trestního postihu pronásledování. Nová skutková podstata měla být do trestního zákona zakotvena ustanovením § 231a⁶⁷, ale vládní návrh trestního zákona Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky nebyl předložen. Teprve na základě usnesení výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky bylo doporučeno k návrhu trestního zákoníku i přijetí skutkové podstaty nebezpečného pronásledování zakotveného v ustanovení § 352.⁶⁸ Pozměněný návrh byl dne 12. 12. 2008 postoupen Senátu Parlamentu České republiky, který návrh zákona schválil.

Následně, tedy 1. 1. 2010, nabyl účinnosti TrZ, jímž byl do českého práva začleněn nový trestný čin, a to nebezpečné pronásledování, které představuje jednání označované (především v zahraničí) jako stalking. Jeho definici nalezneme v § 354 odst. 1 TrZ, podle kterého se trestného činu nebezpečného pronásledování dopustí ten, kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že:

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

⁶⁷ Pronásledování - návrh nové právní úpravy. *Zpravodaj Bílého kruhu bezpečí*. 2004, roč. 13, č. 1. s. 3

⁶⁸ K tomu blíže KORBEL, František; ŠÁMAL, Pavel. Změny trestního zákoníku a návrh postihu "stalkingu". *Státní zastupitelství*. 2008, roč. 6, č. 7 -8, s. 14 -17.

- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Trestný čin nebezpečného pronásledování byl zařazen do hlavy desáté mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, do podskupiny trestných činů narušujících soužití lidí. Podle Válkové je zařazení, i přesto, že dle jejího názoru může vyvolávat některé otázky, správné, protože nebezpečné pronásledování musí být společností právně ošetřeno, aby se lidé nemuseli bát, že nikde nenajdou zastání. Válková byla názoru, že „*Podle komentáře k trestnímu zákoníku, by bylo stejně vhodné jeho zařazení do hlavy druhé mezi trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, konkrétně podskupiny trestných činů proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.*“ Vzápětí doplňuje svůj názor tím, že „*Avšak argumentace ve prospěch zařazení skutkové podstaty do hlavy desáté je založena na faktu, že i skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování je zařazena do hlavy desáté, podskupiny páté, tedy mezi trestné činy narušující soužití lidí.*“⁶⁹Jinými slovy řečeno, Válková s tímto konečným zněním spokojena není, je méně přísný, než se původně navrhovalo. Podle Visingera však není zařazení této skutkové podstaty do hlavy desáté příliš šťastné. Za mnohem vhodnější považuje zařazení do hlavy druhé, tedy k trestným činům proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, a to především proto, že s trestnými činy, mezi které je skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování zařazena, nesdílí společný objekt.⁷⁰ Ochrana klidného občanského soužití je v daném případě příliš široké pojetí objektu trestného činu.

V souvislosti s novelizací trestního zákoníku byl do jeho obsahu zařazen nový trestný čin, konkrétně trestný čin nebezpečné pronásledování. Podle Komárka a Šebestyje „*Z pohledu psychiatrie či kriminologie je slovo stalking chápáno jako úmyslné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které pak u oběti snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost.*“ Pachatel může oběť kontaktovat pomocí dopisů, e-

⁶⁹VÁLKOVÁ, Helena. § 354. In ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 3294.

⁷⁰VISINGER, R. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009, roč. 8, č. 11. s. 333.

mailů, telefonátů, SMS zpráv, zasíláním různých dáreků. Výjimku netvoří zprávy, které byly původně příjemné, snažící se oběť kontaktovat pod podmínkou navázání minimálního kontaktu, až později po zprávy zastrašující či urážející.⁷¹

Dle české právní úpravy, obsažené v trestním zákoníku, se novým trestným činem nebezpečného pronásledování, tzv. stalkingem, se rozumí dlouhodobé pronásledování jiného, a to prostřednictvím:

- *„K vyhrožováním ublížením na jeho zdraví nebo jinou újmu jemu nebo osobám jemu blízkým,*
- *vyhledáváním jeho osobní blízkosti nebo jeho sledováním,*
- *vytrvalým kontaktováním jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak, jeho omezováním v jeho obvyklém způsobu života,*
- *zneužíváním jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, přičemž toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.“⁷²*

Za uvedené protiprávní jednání hrozí pachateli trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. Pokud pachatel spáchá výše uvedené skutkové podstaty trestného činu nebezpečného pronásledování vůči dítěti, těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně dvěma osobami, hrozí mu (jim) trest odnětí svobody na šest měsíců až tři roky. Aby mohlo dojít k obvinění pachatele ze stalkingu, musí být dodrženy tři podmínky a to: *„jednoznačnost, že pronásledovatel tak činí evidentně proti vůli oběti, pronásledování oběti je intenzivní; pronásledování oběti je dlouhodobé (dle současně dohodnuté praxe zhruba 4 až 6 týdnů).“*

V původně platné úpravě, tj. až do okamžiku účinnosti zmíněné novely trestního zákoníku, se v případě stalkingu z pohledu občanskoprávního také mohlo jednat např. o porušování práva na ochranu osobnosti a z pohledu trestněprávního se jednalo např. o trestní čin omezování osobní svobody.

⁷¹ KOMÁREK, Patrik; ŠEBESTA, Karel. *Nový trestný čin v právní úpravě ČR – nebezpečné tzv. stalking. Pronásledování.* . [online]. 26. 3. 2010. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-v-pravni-uprave-cr-nebezpecne-pronasledovani-tzv-stalking-60643.html>

⁷² Zákon č.40/ 2009Sb., zákon trestní zákoník

Komárek a Šebesta poukazují na to, že prvek dlouhodobosti spojený se stalkingem, je problémem i u dalších případů, a to z důvodu, že doposud nebyl vydán žádný metodický pokyn k vymezení dlouhodobosti. Proto se v posledních dnech ministerstva vnitra a spravedlnosti dohodla, že stalking musí trvat nejméně měsíc.⁷³ Nebezpečné pronásledování (neboli stalking) je obsesivní fixací známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, jež pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností.⁷⁴ Pro dokreslení lze uvést několik případů typického jednání, které bylo předmětem soudního přezkoumání z hlediska naplnění skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování. Viz např.:

- jednání, kdy pachatel opakovaně prostřednictvím SMS zpráv a telefonických hovorů vyhrožoval poškozeným ublížením na zdraví, podpálením domu, otrávením studny a zabitím (výhrůžka vystřelením mozku z hlavy a ustřelením hlavy); pachatel vnikal na oplocenou zahradu domu, svítil baterkou a laserem do oken a místností domu a na oblast hlavy a očí jednoho z poškozených.⁷⁵
- jednání, kdy pachatel vyhledával osobní kontakt s poškozenou proti její vůli, opakovaně se zdržoval u jejího bydliště a pracoviště, kde se po delší dobu procházel kolem pracoviště poškozené a vyhledával s ní oční kontakt, bez povolení vstoupil na souvisle oplocený pozemek náležející k rodinnému domu, v němž bydlela poškozená, fotografoval si motorová vozidla a zaznamenával jejich identifikátory.⁷⁶

Stalking je významným fenoménem i pro kriminalistiku, jako předzvěst závažné násilné trestné činnosti. Statistiky ukazují, že nejčastěji obětí pronásledování byl svobodný člověk žijící bez partnera nebo osoba krátce po partnerském rozchodu. Mezi oběťmi převažují ženy, překvapivé je, že z hlediska závažnosti stalkingu jsou za problematičtější útočníky považovány rovněž ženy, a to pro svou systematickostí a cílevědomostí.⁷⁷

⁷³KOMÁREK, Patrik; ŠEBESTA, Karel. *Nový trestný čin v právní úpravě ČR – nebezpečné tzv. stalking. Pronásledování.* [online]. 26. 3. 2010. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-v-pravni-uprave-cr-nebezpecne-pronasledovani-tzv-stalking-60643.html>

⁷⁴ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, č. 4/2004.

⁷⁵Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 1363/2013 ze dne 17. 12. 2013.

⁷⁶Usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 1300/12 ze dne 3. 9. 2012

⁷⁷DRESSING, KUEHNER, GASS. Lifetime prevalence and impact of stalking in a European population. *British Journal of Psychiatry*, 2005, 187, s. 168–172

Pokud se jedná o právní kvalifikaci, je přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b) a c) trestního zákoníku popsán jako jednání, kdy někdo „jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým, b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.“. Z uvedeného je tedy zřejmé, že k naplnění skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování nepostačí dlouhodobé pronásledování ze strany pachatele prováděné taxativně vymezenými formami, nýbrž je zapotřebí, aby toto pronásledování bylo způsobilé vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o život či zdraví nebo o život či zdraví osob blízkých.

Společným jmenovatelem forem jednání je v souhrnu záměr jiného obtěžovat tak intenzivně, že to ohrožuje jeho psychickou a v některých případech i fyzickou integritu, resp. život. Ojedinelé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího chování, některé požadavky nesplňují. Takovéto konání je proto chápáno jako soustavně, vytrvale, tvrdošíjně a systematicky prováděná jednání, která vystupují z řady běžných norem chování. Za vytrvalý kontakt prostředky elektronické komunikace ve smyslu § 354 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku se považuje zejména opakované zasílání nevyžádaných e-mailových zpráv (často s vulgárním nebo agresivním obsahem), zahlcování elektronické pošty nevyžádanými zprávami, záměrná distribuce počítačových virů, opakované vzkazy, nevyžádaná volání jak na mobilní telefon, tak na pevnou telefonní linku apod.⁷⁸

Důvodná obava

Pronásledované osoby mají oprávněně obavy, že je jim usilováno o život a zdraví nejen jejich, ale také osob blízkých. Zde se pak rozumí důvodná obava objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň obav, úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je na poškozeného působeno, přičemž však není nutné, aby takový pocit v poškozeném skutečně vyvolala. Vznik odůvodněné obavy musí být reálný. Každý

⁷⁸Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1107/2013, ze dne 20. 11. 2013

případ je třeba posuzovat velmi individuálně, s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem, zejména pak k povaze výhrůžky, k fyzickým i povahovým vlastnostem pachatele ve srovnání s charakteristikami poškozeného apod. Rozhodující bude vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované.⁷⁹

Přečin nebezpečného pronásledování

Je úmyslným trestným činem, v trestním řízení musí být prokazováno, že pachatel jednal v úmyslu svými výhrůžkami, svým sledováním, svým kontaktováním apod. způsobit u poškozené osoby důvodnou obavu o její život či zdraví nebo o život či zdraví osob jí blízkých, nebo kdy by přinejmenším věděl a byl srozuměn s tím, že jí takovou důvodnou obavu svým jednáním může přivodit. Podstatou předmětného přečinu tak není to, že pachatel skutečně chce poškozeného nebo jemu blízké osoby napadnout, zranit či usmrtit, ale to, že pouze chce, aby z toho měl poškozený strach.⁸⁰

Přečin nebezpečného pronásledování vyžaduje, aby jednání pachatele vykazovalo také určitou povahu a intenzitu. Obzvláště v přístupu státních zastupitelství při řešení těchto trestných činů je zřetelná určitá tendence klást důraz především na dlouhodobost jednání, a to i poněkud na úkor obsahu samotných výhrůžek viz např. výklad Nejvyššího státního zastupitelství: *...pokud zákon jako obecnou podmínku spáchání tohoto přečinu vyžaduje, aby bylo jednání pachatele způsobilé vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život nebo o zdraví osob jemu blízkých, pak tato obava nemusí vyplývat z výslovných výhrůžek pachatele, ale právě z dlouhodobého pronásledování poškozeného. Toto pronásledování v daném případě trvalo téměř dva a půl roku, i když nebylo prokázáno ani obviněnému kladeno za vinu, že by poškozeným výslovně vyhrožoval ublížením na zdraví nebo smrtí.....způsobilost takového jednání vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví, nemůže být chápána restriktivně a omezena jen na případy vyhrožování násilím..... není třeba, aby bylo použito k vynucení kontaktu s obětí násilí,*

⁷⁹ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I.* § 140 až 241. Komentář 1. Praha: C.H.Beck, 2010., s. 3004-3012.

⁸⁰Usnesení Nejvyššího soudu č.j. 7 Tdo 1492/2012-17 ze dne 12. 12. 2012

stačí její tvrdošijné obtěžování všudypřítomnou bezprostřední či zprostředkovanou přítomností pachatele.“⁸¹

V projednávaném případě se však s uvedenými argumenty Nejvyšší soud neztotožnil a zkonstatoval, že „jednání obviněného sice naplnilo skutkovou podstatu přečinu nebezpečného pronásledování ve znaku spočívajícím v tom, že jiného (svou bývalou manželku) dlouhodobě pronásledoval tím, že vyhledával jeho osobní blízkost a sledoval jej, ale nikoli již ve znaku, že by toto jednání bylo způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho zdraví a o zdraví osob jemu blízkých.“⁸² K tomuto závěru zaujala stanovisko autor odborného příspěvku. Souhlasí se závěrem soudu, zároveň doplňuje, že „jinak může být dlouhodobé pronásledování vnímáno poškozenou osobou v případě, že je takto obtěžována jí neznámým pachatelem než v případě, kdy se jedná o jejího bývalého partnera.“⁸²

Otázkou výhrůžek se pak zabýval Nejvyšší soud např. i ve svém rozhodnutí 8 Tdo 1082/2011, ve kterém uvádí: „V rámci posouzení obsahu výhrůžky u přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku je třeba hodnotit okolnosti, za kterých bylo výhrůžky užito. Pronese-li pachatel na adresu poškozené osoby slova, jimiž této osobě hrozí fyzickou likvidací, musí být také objektivně zjištěno, že se zřetelem na konkrétní situaci a osobu pachatele takové vyjádření skutečně odůvodňuje vznik obavy o život poškozené osoby.“⁸³

V případě, že se případ týká vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu, záleží vždy na konkrétních okolnostech případu, především na tom, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jak se pachatel při výhrůžkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobnostní charakteristiky apod. Výhrůžka musí být provedená nedovoleným způsobem a prostředky, musí být vážně míněna a musí být zaměřena na ublížení na zdraví. Podrobně je celá situace popsána v usnesení Nejvyššího soudu.⁸⁴ Aby mohl být případ úspěšně vyřešen již u soudu prvního stupně, je nutné věnovat velkou pozornost tomu, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jimiž byla zasažena poškozená osoba

⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 872/2013 ze dne 11. 9. 2013

⁸² ČECHOVÁ NÁPLAVOVÁ, Jana. *K přečinu nebezpečného vyhrožování*. [online]. 28. 5. 2014. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-precinu-nebezpecne-pronasledovani-94432.html>

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1082/2011 ze dne 8. 9. 2011.

⁸⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1107/2013, ze dne 20. 11. 2013.

a její širší okolí apod. (k tomu např. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 612/2011).⁸⁵

V případě, že se jedná o přečin nebezpečného pronásledování, je nutné vše u soudního řízení pečlivě prokázat svědeckými výpověďmi včetně výpovědí poškozené osoby a osob z jejího okolí (příbuzných poškozené osoby apod.). V této souvislosti je třeba mít na paměti, že předmětný trestný čin může být snadno zneužitelný k vyřizování si účtů mezi bývalými partnery. Před soudem končí i případy, ve kterých v jednání pachatele nebyla prokázána taková intenzita, aby bylo možno hodnotit jeho jednání společensky natolik škodlivé, a které by v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe vyjádřenou v ustan. § 12 odst. 2 trestního zákoníku měly být řešeny spíše v rámci přestupkového řízení.

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1082/2011 ze dne 8. 9. 2011.

6 Praktická část

V praktické části jsou použity kazuistiky dvou žen, obětí stalkingu, jejichž anamnézy a životní příběhy dobře manifestují podklady z výše nastudované literatury. Zajímavé na obou kazuistikách je fakt, že se obě ženy staly obětí jednoho a toho samého pachatele. Dotazované ženy jsou ve věku 29 a 34 let. Jejich spolupráce byla zcela dobrovolná s vědomím, že poskytnuté informace jsou zcela anonymní. Ke zpracování kazuistik byly zvoleny tyto metody - dotazníkové šetření, řízené rozhovory, informace z trestních oznámení, vazebních usnesení, rozsudků soudů a lékařských zpráv.

6.1 Popis konkrétního pachatele

K tomuto popisu pachatele jsem dospěla přečtením znaleckého psychologického a psychiatrického posudku, které byly na pachatele vyhotoveny na žádost Policie ČR, a které mi poskytla k nahlédnutí jedna z jeho obětí.

Pachatel, který bude zmiňován u obou kazuistik obětí, je jedna a ta samá osoba. Jedná se o muže ve věku 57 let, dlouhodobého uživatele alkoholu, návykových látek (pervitin) a léků, hráč hazardních her, konkrétně výherní automaty. Osoba s kriminální minulostí, a to 11 x záznam v rejstříku trestů a 3x pobyt ve výkonu trestu odnětí svobody.

Vyrůstal s matkou, nevlastním otcem a mladší sestrou. S nevlastním otcem měl rozpory, a to kvůli svému problémovému chování, které bylo od útlého věku. V dospívání se věnoval boxu, velmi rád se pral. Vyučil se v oboru kuchař – číšník a po škole pracoval, jako ochranka lidí z podsvětí. Později začal podnikat v odvětví pohostinství.

Pachatel byl do svých 52 let bezdětným, žil nespoutaným, hlavně nočním životem. Zneužívání alkoholu, návykových látek a léků popisuje pachatel jako dlouhodobou záležitost. Ve svém průběhu podnikání nikdy neřešil otázku peněz, zaplacených povinných výdajů s tím souvisejících. Přiznává, že dluží nemalé peníze na odvodech DPH.

V roce 2016 byl přijat na dobrovolný detoxikační pobyt v Nemocnici u Apolináře, odkud šestý den odešel, pobyt tak nedokončil. Uvědomil si, že pokud nastoupí na odvykací léčbu, automaticky by přišel o zbrojní průkaz, který vlastní.

Dle psychiatra se jedná o osobu s intelektem v pásmu průměru, je u něj patrná smíšená porucha osobnosti, která je nezdrženlivá, emočně nevyvážená, afektivně dráždivější, dissociální, sebestřednější, s rysy histriónskými, se sníženou frustrační tolerancí a impulzivní reaktivitou v zátěži a intoxikaci.

Dále znalec uvádí, že v době spáchání trestných činů, a to u obou obětí, byl pachatel schopen rozpoznávat protiprávnost svého chování. Znalec uvedl, že z psychiatrického hlediska je pachatel společností nebezpečný a navrhuje uložení ochranného léčení psychiatrického, protialkoholního a protitoxikomanického.

Pro lepší pojmenování a popsání kazuistik budu pachatele nazývat smyšleným jménem Miloslav.

6.2 Kazuistika A

Oběť A, žena ve věku 29 let, narodila se do úplné rodiny, jako druhá v pořadí. Dětství popisuje jako krásné, rodiče se jí věnovali. Má o 4 roky staršího bratra, byly si blízcí. Dětství bylo bezproblémové, v dospívání neměla výchovné problémy. Přiznává se k lehkému užívání drog – marihuana, pití alkoholu a kouření cigaret. Své počátky dospělosti popisuje jako divoké, byla častým návštěvníkem diskoték, často střídala své sexuální partnery. Vystudovala střední odbornou školu s maturitou, obor kosmetička. Tomuto oboru se věnuje jako OSVČ.

Se svým stalkerem se oběť A seznámila ve svých 22 letech, kdy u něj pracovala jako barmanka. Následně tuto pracovní pozici opustila, věnovala se svému vystudovanému oboru. S Miloslavem byla v „přátelském“ kontaktu. Miloslav své oběti A velmi imponoval, a to pro jeho zájem, ale i finanční zázemí. Na kraji září roku 2014 se jejich přátelský vztah změnil na vztah milenecký a milenec ji pozval na společnou zahraniční dovolenou, kam spolu následně odletěli. Během této dovolené oběť A zaznamenala první slovní rozepře s přítelem, neustále se mu na ní něco nelíbilo. Přítel

oběti tvrdil, že je neplodný. Po návratu z dovolené oběť A zjistila, že se nachází v jiném stavu. Rozhodla se, že půjde na interrupci. Rodiče oběti A, konkrétně spíše otec, toto rozhodnutí své dceři zakázali, jelikož je toho názoru, že věděla, co je pachatel za člověka a přes jeho zákaz na dovolenou odletěla. Přítelovo chování bylo jako na houpačce, jednou si dítě přál, podruhé ji nutil k potratu. Oběť A si dítě nechala, a to na přemlouvání přítele, který ji přislíbil, že se půjde se svou závislostí na alkoholu a návykových látkách léčit. V 5. měsíci těhotenství se jejich společný vztah začal rozpadat, a to z důvodu nedodržení Miloslavovo slibu ohledně léčení. Začal víc a víc zneužívat výše popsané látky, kdy jednoho večera od něj oběť A utekla, jelikož ji slovně napadal a nutil ji k potratu, na který již bylo z lékařského hlediska pozdě. Žena se k příteli nevrátila a začala žít u svých rodičů. V roce 2015 se jim narodil syn XY. Když bylo synovi půl roku, rozhodla se k osamostatnění a odstěhovala se do bytu, který vlastnili její rodiče a v tu dobu v něm neměli nájemce. Byt se nacházel ihned vedle baru, který Miloslav vlastnil. Což způsobovalo to, že Miloslav měl dennodenně svou bývalou družku pod dohledem. Miloslav ji neustále posílal SMS, které byly milostné a vzápětí nenávistné, v noci ji zvonil před barákem, dělal ostudu u sousedů. Ve svém chování nepřestával a ženu neustále atakoval, sledoval ji například v autě. Posílal SMS zprávy jejím rodičům, přátelům a pomlouval ji i u svých známých. Otec Miloslav o syna zprvu jevil zájem občasný, později si syna bral například na 2 hodiny, kdy syna hlídaly zaměstnankyně v jeho baru, místo otce. Nátlak v podobě SMS zpráv sílil a jednalo se už i o výhrůžné zprávy o ublížení na zdraví. Žena kontaktovala Policii ČR, kde ji ovšem sdělili, že se nejedná o nic závažného. V srpnu roku 2016 si oběť A našla nového partnera. Když toto zjistil bývalý partner, začal vyhledávat současného partnera své bývalé družky, kdy mu vyhrožoval násilím, pokud se přiblíží k jeho synovi. Oběti zasílal SMS, že ví, kde se právě nacházejí a co dělají. Přes internet si Miloslav zjistil, že současný partner matky jeho syna, má dluhy a tímto ji formou SMS zpráv a hovorů urážel, vyhrožoval. Několikrát ji zaslal SMS, kde uváděl její přesnou polohu, což v ženě vyvolalo velké obavy, jelikož se tyto informace zakládaly na pravdě. Žena byla již delší dobu ve spojení s kriminální policií, která shromažďovala potřebné informace, ale stále jich bylo málo na to, aby Miloslava mohli zatknout. Žena udělila PČR souhlas s monitorováním jejího mobilního telefonu. Po dalších SMS s informací o její poloze, PČR poškozenou kontaktovala a ta našla pod jejím vozidlem GPS navigaci, která byla přichycena za kolem jejího auta. Celá věc byla nahlášena, ale stále byl nedostatek podnětů k zadržení Miloslava. Jednoho dne otec hlídal svého, tehdy ročního syna, matce ho měl předat v domluvený čas. Po matčině příchodu otec nechtěl syna předat, ženu

chytil pod krkem tak silně, až ji museli podpírat hosté z baru. Otec zavolal Policii ČR, že je matka nezletilého pod vlivem drog. Po příjezdu PČR nebylo toto potvrzeno. O incidentu nechtěl nikdo vypovídat, a to ze strachu z Miloslava, který měl pověst rváče s nepředvídatelným chováním. Policie toto vyřešila domluvou pro otce. Následující den, když žena opouštěla svůj byt a nasedla do auta, Miloslav zablokoval příjezdovou cestu, ženu se snažil i přes zapnutý pás, vytáhnout z auta a vyhrožoval ji fyzickým násilím. Žena přivolala PČR, která následně celou věc předala přestupkovému oddělení na příslušném úřadě. Oběť A se už v tu dobu nacházela ve velmi špatném psychickém stavu. Ke konci léta roku 2016 Miloslav volal oběti, kde je jeho GPS. Ona mu sdělila, že ji vyhodila někde v poli (domluva s PČR). Miloslav poslal přes 50 SMS zpráv, že chce do dvou dnů 50.000,- Kč nebo novou GPS. Uvedl, že pokud se tak nestane, tak zaživa upálí matku jejího přítele. Toto stačilo PČR k tomu, aby mohli konat. Následující den zásahová jednotka vtrhla v ranních hodinách do baru a pachatele zadržela. Byla provedena prohlídka domovních a nebytových prostor tohoto muže.

Okresní soud shledal vazební důvody, a to v mnoha bodech, a pachatele umístil do Vazební věznice Praha – Ruzyně, odkud byl následně převezen do Vazební věznice Praha Pankrác, a to z důvodu, že v první zmíněné věznici pracovala jeho dlouholetá známá, která tuto informaci, ohledně osobní známosti, neprodleně nahlásila svému vedení.

V přípravném řízení bylo vyslechnuto několik svědků ze strany oběti i pachatele. Dva svědci museli být kvůli své bezpečnosti v režimu utajení. Oběť A se musela podrobit znaleckému psychologickému posudku. Následně byla Okresním státním zastupitelstvím podána obžaloba pro paragrafy: nebezpečné pronásledování §354, výtržnictví §358, vydírání §175, svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství §162, nedovolené ozbrojování §279. Soud pachatele odsoudil nepodmíněně k 27 měsícům odnětí svobody, k zaplacení nemajetkové újmy ve výši 60.000,- Kč a k zaplacení 69.000,- Kč jejímú zmocněnci v trestní věci.

Během vazebního stíhání se otec domáhal kontaktu se svým synem, což řešil i právní cestou. Soud dal otci za pravdu na základě judikatury Nejvyššího soudu, a byla pověřena třetí osoba, která nezletilého doprovázela na návštěvy, a to 1x měsíčně na 60 minut. Touto pověřenou osobou byla pachatelova dlouholetá známá. Soud pověřil ji na základě otcovy žádosti, soud přihlédl také k tomu, že pověřená je zaměstnankyní Vězeňské služby ČR, ovšem pracovala v jiné věznici. Matka s tímto od počátku

nesouhlasila, ale musela rozhodnutí soudu přijmout. Návštěva se uskutečnila 4x a na žádost třetí pověřené osoby se další návštěvy neuskutečnily, jelikož nezletilý tyto situace nezvládal. V té době mu bylo cca 2,5 roku a vůbec netušil, kdo je a není jeho otec.

Během pobytu ve vězení, dostávala oběť A dopisy, ve kterých ji odsouzený slovně atakoval, urážel jejího stálého partnera a nepřímo vyhrožoval jim oběma. Celou věc opět řešil okresní soud, který Miloslavovo jednání označil za neškodné.

V květnu roku 2018 byl pachatel podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, a to za dobré chování. Ihned kontaktoval matku svého syna a dožadoval se schůzky. Oběť A pachateli vyšla vstříc a v doprovodu třetí osoby (stále té samé) se mohl se synem vidět. Následující den se domáhal schůzky, aby se vzájemně domluvili na péči o syna. Na tuto schůzku šla oběť se svým partnerem a svými rodiči. Pachatel dorazil v podnapilém stavu, a i na schůzce popíjel alkohol. V dalších dnech matka dovozovala otci nezletilého, aby se spolu vídali, vždy za asistence třetí osoby, a to z důvodu, že nezletilý k otci neměl žádný vztah.

V červenci roku 2018 skončil otec nezletilého opět ve výkonu vazby, tentokrát za trestné činy, které spáchal na ženě, která byla onou dlouholetou pachatelovou známou a zároveň třetí osobou ve vztahu s nezletilým synem. Otec nezletilého opět soudně požádal o asistovaný styk se svým nezletilým synem. Soudce jeho žádosti nevyhověl, a to z důvodu ochrany psychického vývoje nezletilého.

Oběť A docházela v letech 2016 – 2018 ke klinickému psychologovi na terapeutická sezení. Tato sezení byla hrazena pojišťovnou. Cílem její léčby bylo porozumět svému vlastnímu chování, které pachatelovo jednání zprvu omlouvalo. Měla pocit, že selhala jako matka i partnerka. Vlivem stabilního a chápajícího zázemí své rodiny a vhodným terapeutem se oběť A zlepšila po psychické stránce na tolik, že v roce 2018 byla schopna ukončit svou ambulantní léčbu v psychologické poradně. V roce 2018 se vdala za svého dlouholetého partnera a narodila se jim společná dcera. S otcem společného syna je v písemném kontaktu, a to tak, že 1x měsíčně otce písemně kontaktuje o zdravotním a duševním stavu nezletilého. Dále 1x za 3 měsíce otci posílá i fotografie syna, a to na doporučení OSPODU. Otec často na tento orgán veřejné moci píše a vymýšlí si, že o svém synovi nemá žádné informace. Proto oběť A všechny

dopisy a fotografie odesílá doporučenou poštou a před odesláním si vše fotograficky dokumentuje.

Aktuálně poškozená začala docházet na terapeutická sezení, jelikož začínají být výchovné problémy s nezletilým synem, a ona v něm víc a víc poznává jeho otce.

Oběť A nebyla nikdy v souvislosti s těmito trestnými činy jakkoli medikována ze strany lékaře, bylo dostačující docházet na terapie. Žena žije v neustálém strachu, uvědomuje si, že otce jejího syna jednou propustí na svobodu a on se jí bude i nadále plést do života, jejich společný syn je jeho zbraní proti ní.

6.3 Kazuistika B

Oběť B, žena ve věku 34 let, narodila se do úplné rodiny, jako jedináček. Otec se s matkou rozvedl krátce po porodu. Od 1 roku života žila oběť B se svým nevlastním otcem, za kterého se matka provdala. Do tohoto manželství se narodila další dcera, která byla o tři roky mladší, než žena B. Dětství popisuje jako nešťastné, rodiče se věnovali spíše mladší sestře a z otce pocítovala častou nespravedlnost vůči jí samotné. Ve dvanácti letech poznala svého biologického otce, který do té doby nejevil žádný zájem. Žena je abstinentka, drogy neguje, kouří cca 20 cigaret denně. Měla jednoho dlouholetého sexuálního partnera, pár krátkodobých známostí a v roce 2005 se poznala se svým současným partnerem, kterého si v roce 2011 vzala za manžela. V roce 2014 se jim narodila společná dcera. Své počátky dospívání hodnotí jako klidné a bezproblémové. Vystudovala střední odbornou školu s maturitou, dále se během dalších let vzdělávala různými kurzy při zaměstnání a v roce 2020 dokončila vysokoškolské studium.

Se svým stalkerem se oběť A seznámila ve svých 22 letech, kdy u něj pracovala jako barmanka. Stali se z nich známí. Následně z tohoto zaměstnání odešla pracovat k Vězeňské službě ČR na pozici vychovatele ve výkonu trestu odnětí svobody. Se svým známým se i nadále stýkala v přátelském duchu, brala ho jako druhého otce, jelikož na rozdíl od toho nevlastního, se k ní vždy choval hezky a byl na ni pyšný, že si jde za svými sny a cíli.

Oběť B v roce 2014 porodila dceru a do svého zaměstnání se vrátila předčasně, a to, když byl dceři rok. Začátkem roku 2016 známý oběť B požádal, zda by mu pomohla s vedením jeho podniku, ve kterém kdysi pracovala, následně se dohodli na spolupráci. V roce 2016 byl vzat do výkonu vazby kvůli své bývalé přítelkyni. Oběť A zjistila, že byl umístěn k nim do věznice. Oznámila svému nadřízenému, že obviněného zná a byl převezen do jiné věznice. Oběť B v tu chvíli začala žít, tak jak dle svých slov nikdy nechtěla. Chodila do svého zaměstnání, naplno se starala o podnik známého, jelikož byl vazebně stíhaný. Když mu byla zrušena koluzní vazba, začala za ním docházet na návštěvy, aby s ním mohla řešit věci vzniklé kolem jeho podniku. Na jedné z návštěv se jí svěřil, že chce vídat svého nezletilého syna a zda by mohla být ona, koho soudu navrhně jako třetí osoba určená pro tento styk. Oběť B svému známému nikdy neuměla říct ne, a proto souhlasila, ač se jí to nelíbilo. Soud dal otci za pravdu a ona vozila na návštěvy jeho syna. Nejprve tomuto předcházelo několik měsíců, kdy se oběť A domlouvala na osobních schůzkách s matkou nezletilého, a to z důvodu, aby si na ni nezletilý zvykl. Návštěvy se uskutečnily celkem 4x, jelikož se nezletilý nedokázal na návštěvy adaptovat.

Známary byl odsouzen na 27 měsíců a celou dobu se o něj ve výkonu trestu starala právě oběť B. Z jeho podniku platila veškeré náklady spojené s jeho pobytem ve vězení (ošacení, balíky), dále mu z těchto prostředků platila nájem, alimenty, pojistky a veškerý chod podniku. Koncem roku 2016 se ve vězení známý chlubil, že má známou v jiné věznici. Dostalo se to do stavu, že oběť B začala prošetřovat Generální inspekce bezpečnostních sborů. Vyšetřování bylo uzavřeno, že oběť B nic neprovedla a ničím se neprohřešila. Ovšem její vedení ji doporučilo, aby svou pozici vychovatele opustila. V květnu 2017 dala oběť B výpověď a následně nastoupila na Probační a mediační službu, jako probační asistent. I tam ji bylo doporučeno, zda by neměla zvažovat odchod, jelikož se zná a stýká s lidmi z podsvětí. Na jedné z návštěv se o tomto zmínila známému a ten jí nabídl, ať na sebe přepíše celý jeho podnik, který už stejně vede, ať se o něj tedy stará oficiálně. V září 2017 se oběť B stala majitelkou podniku, vše fungovala zcela v pořádku. V květnu roku 2018 byl známý podmíněně propuštěn.

V červnu 2018 oběť B začala pociťovat, že se známý začíná chovat jinak. Když hovořila o svém manželovi, dělal zvláštní obličejy, měl hloupé narážky. Když Miloslav navrhl, že pojedou společně s dětmi na výlet, tak jakmile zjistil, že by jel i manžel, výlet zrušil. Někdy se stalo, že oběť B našla ráno na svém telefonu SMS zprávu, která byla citově zabarvená. Toto Miloslav vždy odůvodnil, že se jednalo o omyl. V polovině

června odletěla oběť B se svou kamarádkou na dlouhodobě plánovanou dovolenou do Ameriky. V tu dobu se vše obrátilo vzhůru nohama. Miloslav ji zasílal i stovky SMS zpráv denně, několikrát za den volal, díky časovému posunu skoro nespala, protože volal a volal. Po návratu zpět do ČR ji Miloslav sdělil, že už nikdy nikam nepoletí, že on to bez ní nezvládá. Oběť B ho požádala, aby si podnik přepsal zpět na sebe a staral se on, že ona se chce vrátit do zaměstnání. S tím souhlasil, poté nesouhlasil a pořád dokola. V noci už bylo pravidlem, že jí volal. Někdy mu bylo strašně špatně, jindy byl problém v podniku, kde bylo otevřeno non-stop, nebo potřeboval odvézt do nemocnice. Oběť B ho požádala, ať toto nedělá, že to vadí jí i manželovi. To bylo poprvé, co ji fyzicky napadl, držel ji pod krkem. Následnou noc jí neustále volal, když nezvedla telefon, chodily desítky SMS, že zrovna ví, co dělá, co má na sobě. Ráno oběť B našla na zahradě, kterou měli jen z části oplocenou, vytrhané květiny z květináčů a polámaný plot. Bála se jít i do podniku, ale on ji tam vždy nalákal nějakou smyšlenou havárkou, problémem atd. Oběť B mu oznámila, že z baru odchází, on si před ní vzal cca 13 tablet léku Neurol. Po chvíli začal chrčít, slintat a ona mu strkala prsty do krku, aby se vyzvracel a zavolal mu rychlou záchrannou službu. Hospitalizovali ho, ale když se následně probudil, ihned jí volal a vyhrožoval jí, že ji zabije. Ten den oběť B kontaktovala kriminální policii, odvezli jí k výslechu a následně na něj podala trestní oznámení. Policie ho zadržela, ale musel být opět hospitalizován. Od této doby oběť ve svém vyprávění používá termín pachatel. V noci jí z nemocnice volal, telefon mu půjčil policista, který ho měl hlídat. Dále oběti volal i právní zástupce pachatele. Přemluvili jí, aby stáhla trestní oznámení, měla podmínku, že se pachatel půjde léčit a on s tím souhlasil. Druhý den šla stáhnout trestní oznámení. S Miloslavem se setkala v podniku, kde byl jako mediátor jeho právní zástupce a jeho nejlepší kamarád. Všichni mu domlouvali, ať se jde léčit. Od konce května, kdy ho propustili z VTOS do poloviny července vypil 48 litrů Jacka Danielse, vyšňupal několik gramů pervitinu a snědl několik krabiček léku Neurol. Pachatel tomuto nevěřil, ovšem všechny vypité lahve mu oběť B přinesla ukázat. Slíbil, že v pondělí nastoupí na léčení a podmínkou oběti bylo, že ji přes víkend nesmí kontaktovat. Hodinu po této schůzce začaly opět chodit SMS zprávy, vyhrožující i milující. Oběť B odjela i s rodinou z města, vyhrožoval jí, že ji přijde „vykopat zuby, rozbít hlavu“. Druhý den se oběť vrátila do města, on ji v místě bydliště kontaktoval. Přivezl jí 100 růží a kál se, že už bude hodný. Řekla mu, ať odejde. Opět začaly hovory a SMS zprávy. Miloslav zasílal MMS zprávy, kde má hromádku léků, že se jde zabít, když nereagovala, posílal zprávy, že ho snad nechá „chcípnout“. V noci zasílal MMS zprávy, kde bylo nafoceno, jak nějakým ostrým

předmětem rozbil kuchyň v podniku, stůl v kanceláři, židle, stoly. Na dalších fotografiích byly vyfoceny věci oběti (šanonky, počítač, nějaké oblečení), které bývalý známý vyházel ven na děšť. Jiná fotografie zachycovala noční fotografii jejího bydlení. Ve 2 hodiny v noci volala oběť B Policii ČR, jelikož jí pachatel běhal po zahradě. Odvezli ji k výslechu, který trval 3 hodiny, když ji vezli zpět domů, zjistili, že u jejího osobního automobilu byly prořezané všechny 4 pneumatiky. Osobní automobil musel být prohledán přivolanými pyrotechniky. V tu chvíli už byl Miloslav hledaný. Oběť B opět odvezli k výslechu, její rodinu hlídala PČR. Celé dopoledne pachatel volal oběti, prosil, přemlouval nebo naopak vyhrožoval. Kolem 14 hodiny ho zadržela zásahová jednotka, ukrýval se zabarikádovaný v podniku.

Během 24 hodin měla oběť B cca 60 přijatých hovorů, cca 150 zmeškaných hovorů, 70 příchozích SMS zpráv. V období od 01. 07. do 22. 07. 1 400 přijatých SMS zpráv.

Pyrotechnici prohledali prostory podniku a následně za přítomnosti kriminální policie byla přizvána poškozená, aby si svůj majetek prohlédla. Bylo zjištěno, že v kanceláři chybí trezor s finanční hotovostí ve výši cca 400.000,- Kč.

Soud u pachatele shledal vazební důvody, jedním z nich bylo i porušení podmínky, kterou pachatel dostal při svém podmíněném propuštění z předchozího trestu. V prvním měsíci výkonu vazby, bylo Miloslavovi ve věznici dovoleno, aby mohl své oběti volat, schválili mu její telefonní číslo, jako osobu blízkou. Utnout jeho volání musela opět PČR. Během přípravného řízení oběti chodily od pachatele pohledy a několikastránkové dopisy, ve kterých ji neustále přesvědčoval o své lásce, sliboval polepšení a přemlouval ji, aby stáhla trestní oznámení. Celkem jich policii odevzdala 180 kusů. Poškozená ukončila z důvodu svého psychického stavu podnikání. Z důvodu neustálého písemného atakování ze strany pachatele, se poškozená se svou rodinou přestěhovala, aby tak přetrhala vazby na svou tehdejší adresu. Odmítala si přiznat, že potřebuje pomoc odborníka. Byl na ni vyhotoven psychologický znalecký posudek, kdy v závěru znalec ohodnotil její stav natolik závažný, že by měl být vyhotoven i psychiatrický znalecký posudek, a to z důvodu těžkých depresí a velkého úbytku na váze. V tu dobu poškozená vážila 40,5 kg. V listopadu 2018 dokázal obviněný přes osobu na své návštěvě propašovat z věznice zalepený dopis pro poškozenou. Osoba z návštěvy jí dopis předala. Jednalo se o čtrnáctistránkový dopis, ve kterém pachatel popisuje vraždu manžela oběti, dále vraždu oběti a vydírá ji, pokud nestáhne obvinění

nebo nebude u soudu vypovídat, jak si přeje on, tak jí zničí. Policie se o tomto dopisu dozvěděla přes monitorované telefonáty obviněného. Tento dopis poškozenou dostal na psychické dno. Znaleckým posudkem v oboru psychiatrie byla poškozené diagnostikována posttraumatická stresová porucha středního stupně. Začala docházet do ambulantní ordinace na psychiatrii. Lékařem byla zamedikována třemi různými typy léků.

V únoru 2019 přišla první obžaloba za paragrafy: vydírání na svědkovi §175 e, ublížení na zdraví §146, nebezpečné pronásledování §354, vyhrožování §353. Za nedlouho dorazila další obžaloba, a to za paragraf: vydírání na svědkovi, jednalo se o uvedený čtrnáctistránkový dopis.

Soudní jednání začala v dubnu 2019. V červnu, týden před hlavním stáním, u kterého měla poprvé vypovídat poškozená, jí na adresu trvalého bydliště přišel dopis. Uvnitř obálky se nacházel vzkaz: „Mlčeti zlato“ a nábojnice. Opět se zapojila policie, ale případ byl odložen pro nedostatek důkazů. U hlavního líčení vypovídala poškozená, na svou vlastní žádost, v jiné místnosti, aby nemusela být konfrontována s pachatelem. Tuto žádost doporučil ošetřující lékař oběti – psychiatr. V červenci 2019 byl obviněný převeden do výkonu trestu za porušenou podmínku, jednalo se o sedm měsíců.

V prosinci roku 2019 byl obviněný odsouzen za zaslání dopisu na šest let nepodmíněně. Odsouzený se odvolal a odvolací soud nestihl věc projednat, kdy dne 5. 2. 2020 musel být odsouzený propuštěn z VTOS, končil trestu za odpykání porušené podmínky.

Ihned po propuštění byl pachatel vzat do vazby za zaslání dopisu. Odvolací soud ho uznal vinným, ale upravil výši trestu, a to na 2,5 roku. Jako odůvodnění uvedl, že se poškozené vlastně „nic“ nestalo. Do tohoto trestu byla zohledněna i dosavadní doba ve výkonu vazby a nový konec trestu byl stanoven na 18. 2. 2021.

První soud, za který byl Miloslav souzen, stále trvá. V dubnu roku 2021 to budou tři roky. Nejprve se omlouval právní zástupce obviněného, potom se prováděly dlouhé výslechy svědků. Ke konci roku 2020 odešel soudce, který měl případ na starost, do důchodu. Případ dostal nový soudce, který se po pár měsících vyloučil, jelikož pachatele posílal do vazby. Mezitím odsouzený podává různé stížnosti, dovolání a spis dostal na stůl již třetí soudce v řadě.

Oběť B od října 2018 do současnosti dochází 1x týdně na psychoterapie., které si po celou dobu hradí, jelikož ji žádný terapeut vzhledem k dlouhodobé léčbě, nechtěl vzít tzv. na pojišťovnu. Stále je zamedikovaná antidepresivy, kdy se dávky odvíjí od úrovně stresu. Před soudy jsou dávky vyšší, potom se postupně snižují. Poškozená je od února 2019 v evidenci úřadu práce. Na podzim roku 2020 byl na poškozenou vyhotoven soudně znalecký psychiatrický posudek, který byl zaměřen na trvalé následky a ztížení společenského uplatnění. Znalec vyčíslil nemateriální újmu ve výši 60.000,- Kč a 1.310.000,- Kč za ztížení společenského uplatnění. Tato částka se navyšuje podle věku oběti, v tomto případě poškozená bude požadovat 1.690.000,- Kč po pachateli. Dále bude poškozená žádat o částku 660.000,- Kč, které za odsouzené prokazatelně zaplatila ze svých peněz v jeho předchozím trestu odnětí svobody, a které ji odsouzený přislíbil vrátit. Odsouzený přes svého právního zástupce požaduje částku ve výši kolem 600.000,-, která se skládá ze smyšlených částek, např. opotřebení vybavení v podniku, který vlastnila. Poškozená si je vědoma toho, že z tohoto člověka nikdy žádné peníze nevysoudí, jelikož je nemajetný a jedná se o osobu bez příštěší. Dle jejích slov, jí jde o spravedlnost tzv. na papíře a pocít, že už je schopna se mu postavit a říct ne.

Oběť B stále žije ve strachu, soudní stání se vlečou a v srpnu roku 2021 vyprší čas jeho věznění, ale třeba se ukáže, že spravedlnost vyhraje.

6.4 Shrnutí kazuistiky A, kazuistiky B

Oběť B v minulosti, dle svých slov, slepě věřila svému známému ve vztahu k oběti A. Neměla potřebu ověřovat si informace, které od něj získala. Ženu A viděla ve špatném světle a až postupem času získala vhléd do celé situace. Obě ženy při řízeném rozhovoru shodně uvedly, že pomoc se hledá těžko. Oběma ženám policie sice věřila, avšak na zadržení pachatele potřebovala spoustu času a důkazů, což obě oběti ve svých očích viděly jako běh na dlouhou trať a strach, ve kterém žily, byl frustrující a odrážel se nejen na nich, ale i na rodinných příslušnících.

Obě oběti si vzájemně dodávají odvalu a snaží se společně stres zvládnout. Nejedná se pouze o strach z pachatelova propuštění, ale i z různých náhod, které se oběma dějí. Jedná se například o opakované volání ze stejných cizích čísel na telefonní čísla obou obětí, kde se na druhé straně linky nikdo neozývá a po chvíli se hovor ukončí. Náhodné prořezání pneumatiky jedné z nich, náhodné doručení květinového

pugétu k narozeninám (opět se jednalo o větší množství růží), náhodné opakující se krádeže popelnice na odpadky (v celé ulici se vždy ztratí popelnice poškozené).

Policie oběma ženám poskytla základní informace pro oběti trestných činů, kdy jako zvlášť zranitelná oběť mohou žádat o bezplatnou odbornou pomoc. Ovšem v realitě tuto pomoc bezplatně a dlouhodobě nechtěl nikdo akceptovat. Jednou z forem je i předběžné opatření soudu, kdy toto u oběti B, bylo soudem zamítnuto. Jednalo se o předběžné opatření zákazu styku s její osobou a osobami v blízkém rodinném kruhu. Dále obě ženy měly možnost o právní zastoupení „ex offo“, ale opět v realitě si své zmocněnce obě financovaly z vlastních prostředků, ač ne v plné výši. Stát na tato právní zastoupení přispívá hodinovou taxou 1.500,- a zbytek si doplácí sama oběť.

Z pohledu obou obětí policie odvedla dobrou práci, ale celkový systém našeho státu se o takovéto oběti neumí postarat. Pachatel má svá práva, může se proti vydaným rozsudkům odvolávat, ale oběť se musí spolehnout pouze na státního zástupce, zda svá práva využije v trestním řízení i on. Oběť B od státu není nikterak finančně zajištěna, i když dle svého zdravotního stavu není schopna pracovat. Jediná možnost, které aktuálně využila, je požádat o částečný invalidní důchod, ovšem není to jistý nárok.

6.5 Řízené rozhovory

Oběma ženám jsem položila stejné otázky.

Rozhovor s obětí A

Oběť A uvádí, že samotnému pronásledování předcházely výhrůžky ze strany přítele. Oběť se nedomnívá, že by tomu, co následovalo po rozchodu, mohla předejít. Svému bývalému příteli mnohokrát formou SMS zpráv sdělila, že si nepřeje být kontaktována. Na Policii ČR vypovídala pět krát, než se tato skutečnost začala vyšetřovat jako trestný čin. Na otázku, zda ji policie poradila, na jaké instituce se má obrátit, aby jí bylo pomoheno tuto situaci překonat, odpovídá stručným „ne“. V jejím případě byl již pachatel odsouzen. Oběť A si myslí, že trest je příliš mírný, domnívá se, že psychické násilí je horší než fyzické, ale za fyzické ublížení je vyšší hranice trestné sazby. Žena i v současné době při našem rozhovoru prožívá psychické trauma. Nejvíce

se obává návratu pachatele z výkonu trestu. Po celou dobu jí oporou byla rodina, blízcí přátelé a pravidelně dochází na terapii.

Rozhovor s obětí B

U této ženy pronásledování předcházelo vyhrožování a vydírání. V současné době se domnívá, že samotnému pronásledování mohla předejít, ale vždy ji po atace ovlivnilo hezké a přátelské chování známého. I ona známému mnohokrát formou SMS zpráv i osobně sdělila, že si nepřeje být kontaktována. V jejím případě, protože se jednalo o stejného pachatele, začala policie vyšetřovat již po prvním trestním oznámení tento případ jako nebezpečné pronásledování. N policii dostala informativní papír pro oběti trestného činu. I oběť B se domnívá, že trest není přiměřený, jako příklad uvádí: pachateli za trestný čin stalkingu hrozí jeden rok odnětí svobody, ona jako oběť se s dopady jeho jednání a chování vůči její osobě léčí již přes dva roky. I tato žena náš rozhovor prožívá jako psychické trauma, po našem rozhovoru mi následně sdělila, že rozhovor vyvolal retraumatizaci, se kterou jí pomáhal terapeut. V současné době se nejvíce obává dalších soudních jednání a propuštění pachatele z výkonu trestu a jeho následné pomsty, kterou jí průběžně vyhrožuje. I této oběti nejvíce pomáhá rodina, blízcí přátelé psychiatr a terapeutická péče.

S obou rozhovorů jasně vyplývá, že obě oběti dosud prožívají psychické trauma. Nejsou schopny hovořit s cizími lidmi. Obě si odbornou pomoc musely zajistit samy a také si ji hradí. Obě ženy se nejvíce obávají propuštění pachatele z výkonu trestu, jsou ovlivněny nejistotou a obavou o svůj život i o své blízké. Obě se shodly, že trest je pro pachatele nepřiměřeně nízký.

Závěr

Bakalářská práce se zabývá tématem stalkingu. V minulosti bylo velmi komplikované nebezpečné pronásledování řešit. Pojem stalking je spojován až s moderními dějinami lidské společnosti. Teprve ve druhé polovině 20. století se promítl do kriminální sféry. V 90. letech 20. století byl definován v USA jako trestný čin. V České republice byl trestným činem uznán od 1. 1. 2010 jako nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákona.

Obětí nebezpečného pronásledování se může stát kdokoliv z nás i z našich blízkých. Většina lidí se již ve svém životě setkala s vlastním nepřesným odhadem povahových vlastností osob blízkých. Většinou máme štěstí, že tyto vztahy končí klidným rozchodem mezi partnery nebo přáteli. Ale každému se může stát, že bývalý přítel nebo partner se s rozchodem nesmíří a začne chtěnou osobu obtěžovat a pronásledovat. Bakalářská práce v teoretické části nastínila osobnost, typologii a motivaci pachatele, vztah pachatele a oběti, způsoby pronásledování a posouzení rizikovosti pachatele. Zároveň se zabývá dopady jednání stalkera na oběti, což bylo podrobně popsáno na konkrétních případech dvou pronásledovaných žen.

Konkrétní pachatel je osoba s kriminální minulostí, s jedenácti záznamy v rejstříku trestů a třemi pobyty ve výkonu trestu odnětí svobody. Je dlouhodobým uživatelem alkoholu, návykových látek a léků. Výše uvedené informace ukazují, že se jedná o recidivistu, přesto mu obě oběti důvěřovaly, první ho dokonce milovala, narodilo se jim společné dítě, a i přes náznaky manipulace mu všechno odpouštěly, snažily se ho pochopit a pomoci mu. Dle psychiatrického vyšetření je pachatel společností nebezpečný, ale je schopen rozpoznávat protiprávnost svého jednání. Z obou kazuistik vyplývá, že je výborným manipulátorem. Teprve když jeho chování začalo být pro oběti ohrožující, obrátily se o pomoc na PČR. Z první kazuistiky je patrné, že zpočátku má policie omezený rozsah působnosti a musí shromáždit velké množství informací, aby mohlo dojít ke stíhání pachatele. Tento konkrétní pachatel ale dokázal díky svým charakterovým vlastnostem a díky kriminální minulosti přesvědčit i policii, že on je nevinnou obětí. Teprve když první oběť fyzicky napadl, bylo proti němu započato přestupkové řízení. Prokazatelné vyhrožování smrtí umožnilo policii konat a pachatele zatknout. Pachatel byl odsouzen za nebezpečné pronásledování, výtržnictví, vydírání, svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství a nedovolené ozbrojování a byl odsouzen k 27 měsícům odnětí svobody nepodmíněně.

Z výkonu trestu byl podmíněčně propuštěn za dobré chování. Z počátku ještě znepríjemňoval život bývalé partnerce. Postupně se jeho zájem přenesl na oběť B, která mu nejdříve pomáhala, následně ji také začal pronásledovat. Ohrožoval fyzicky ji a i vyhrožoval smrtí i jejímu partnerovi. Soud shledal u pachatele vazební důvody, jedním z nich bylo i porušení podmíněčného propuštění. Následně přišly obžaloby za vydírání na svědkovi, ublížení na zdraví, nebezpečné pronásledování, vyhrožování. Pachatel byl odsouzen za vydírání na svědkovi, na 6 let nepodmíněně, proti rozsudku se odvolal a odvolací soud upravil výši trestu na 2,5 roku. Soudní jednání za ostatní trestné činy stále probíhají. Jednání se protahu omluvami právního zástupce obviněného, dlouhými výslechy svědků, následně odešel do důchodu soudce, který měl případ na starosti. Nový soudce se zatím, i z důvodu covidové situace, se spisem teprve seznamuje a termíny soudních jednání nejsou dosud známa. Aktuálně situace trvá již 3 roky.

Obě ženy shodně uvedly, že čekání na zadržení pachatele pro ně bylo velice frustrující. Policie ČR jim sice věřila, ale shromažďovala potřebné důkazy a tento proces je velice zdoluhavý. V této době byly obě oběti zranitelné, bezradné a potřebovaly aktuální pomoc, které se jim ale nedostávalo. I když měly povědomí, kam se o pomoc obrátit, oběma trvalo dlouhou dobu, než našly odvahu odbornou lékařskou péči vyhledat. Psychiatrická léčba ale není řešením, oběti, kromě medikace, potřebují pravidelnou terapeutickou péči. Dlouhodobou terapeutickou péči si obě hradí z vlastních zdrojů. Ideálním řešením by samozřejmě byla následná terapeutická práce i s rodinnými příslušníky, péče skupinová i individuální. Toto ale je možné pouze u dlouhodobých pobytů v psychiatrických léčebnách, v ostatních případech si tuto péči musí klienti hradit sami. Obě ženy aktuálně stále dochází na terapeutická sezení, přesto při našich rozhovorech byla jejich nejistota a psychická labilita naprosto zřejmá, jejich stav stále není stabilní. Celou situaci komplikuje nebezpečí předčasného propuštění pachatele z výkonu trestu dříve, než dojde k projednání výše uvedených obvinění. Policie ČR shromáždila dostatek podnětů k trestnímu řízení, ale protahování soudních jednání nemohou oběti ovlivnit. Stejně tak obě ženy nepříjemně nesou nemožnost samy sebe hájit, musí se spoléhat na žalobce, zda bude jejich práva dostatečně zastupovat.

Hlavním cílem práce bylo potvrdit či vyvrátit, zda Orgány činné v trestním řízení mají omezené možnosti pomoci obětem nebezpečného pronásledování se znovu zapojením do běžného života. Z výše uvedených konkrétních kazuistik plyne, že přestože v rámci legislativy vykonaly OČTŘ maximum dle svých možností návrat do běžného smysluplného života je pro obě oběti dosud nedosažitelný.

Z informací, které jsem se dozvěděla v rámci své bakalářské práce, ať již čerpáním z odborné literatury, z informací od obětí a informací od OČTŘ jsem našla i možnost, jak zlepšit postup policejního orgánu a ochránit tak oběti, neboť jsem se i sama touto otázkou zabývala. Mezi postupy OČTŘ jsem našla období stalkingu a to u domácího násilí, které vykazuje stejné znaky obětí, mezi které patří ublížení, strach, násilí, sexuální útoky, jednotlivá oznámení se často nezdají závažná, atd., kdy v případě domácího násilí získaly OČTŘ specifické oprávnění, která by šla rovněž realizovat u domácího násilí a to oprávnění vykázat násilnou osobu na 10 dnů v rámci zákona o PČR, kdy by šlo takto ochránit osobu, kterou by pachatel nesměl kontaktovat, nesměl by být v její blízkosti, toto opatření by bylo i preventivní, dále předběžné opatření, které může být v délce až 1 roku, včetně zákazu setkávání a kontaktování, kdy porušení je trestné a obětem poskytnout pomoc v rámci zákona o sociálních službách a to pomocí v intervenčních centrech.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. Pronásledování - návrh nové právní úpravy. *Zpravodaj Bílého kruhu bezpečí*. 2004, roč. 13, č. 1. s. 3.
2. BOCIJ, P. Victims of cyberstalking: An exploratory study of harassment perpetrated via the Internet. *First Monday* [online]. 2003, vol. 8, issue 10, s. 89-108.
3. BOCIJ, P. *The dark side of the Internet: protecting yourself and your family from online criminals*. Westport, Conn.: Praeger, 2006. 253 s. ISBN 978-0-275-98575-2.
4. BOON, J., SHERIDAN, L. (editors). *Stalking and Psychosexual Obsession : Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment*. 1. vyd. Chichester : Wiley 2002. 248 s. ISBN 0-471-49459-3.
5. BURGESS, A.W., BAKER, T., Cyberstalking. In BOON, J.; SHERIDAN, L. (ed.). *Stalking and Psychosexual Obsession : Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment*. Chichester : Wiley, 2002, s. 201.
6. BUSKOTTE, A., VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, L. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
7. ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou : Fakta, 1999. 204 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
8. ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Al Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
9. ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*. 2004, č. 4, s. 277. ISSN 1210-9150
10. ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P., a kol. *Pomoc obětem a svědkům trestných činů*. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2
11. ČÍRTKOVÁ, L. *Avizované zločiny, pronásledování a domácí násilí*. *Zpravodaj BKB*, 2007, roč. 16, č. s. 3 -4. ISSN 1213-8282
12. ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 2. vydání. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009, 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4
13. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: (domácí násilí, stalking, predikce násilí)*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
14. ČÍRTKOVÁ, L. Expartner stalking a jeho podoby. *Právo a rodina*, 2011, roč. 13, č. 2, s. 1 a násl.

15. ČÍRTKOVÁ, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. 1. vyd. Praha: 2014, 160 s. ISBN 978-80-262-0582-1
16. DEIRMENJIAN, J.M. *Stalking in cyberspace*. *Journal of American Academy of Psychiatry and Law*, 1999, č. 27, s. 407-413
17. DRESSING, H., KUEHNER, K., GASS, P. Lifetime prevalence and impact of stalking in a European population. *The British Journal of Psychiatry*, 2005, 187 s. ISSN 1472-1465
18. DOERNER, G. William a STEVEN, P. *Lab. Victimology*. 1. vyd. Cincinnati: 2002, s. 85
19. FINCH, E. *The Criminalisation of Stalking: constructing the problem and evaluating the solution*. 1. vyd. London: Cavendish Publishing Limited, 2001. 366 s. ISBN 978-1859416440.
20. KOPECKÝ, K. *Stalking a kyberstalking. Nebezpečné pronásledování*. Olomouc: NET University, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-254-7737-3
21. KORBEL, F.; ŠÁMAL, P. Změny trestního zákoníku a návrh postihu "stalkingu". *Státní zastupitelství*. 2008, roč. 6, č. 7 -8, s. 14 -17. ISSN 1214-3758
22. MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Prah : Grada. 2013. 304 s. ISBN 978-80-247-4580-0.
23. MELOY, J. Reid (editor). *Psychology of Stalking : Clinical and Foresic Perspectives*. San Diego : Academic Press, 1998. 327 s. ISBN 0-12-490561-7
24. MILLER, L. (2012). Stalking: Patterns, motives, and intervention strategies. *Aggression and Violent Behavior*. 17 (6), 495-506. Doi: 10.1016/j.avb.2012.07.001.
25. MOORE, R. *Cybercrime: Investigating High-Technology Computer Crime*. 2. vyd. Abingdon: Routledge, 2015, s. 46.
26. MULLEN, P.E., PATHÉ, M., PURCELL, R. *Stalkers and Their Victims*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2009. 334 s. ISBN 978-0521732413
27. MULLEN, P. E., PATHÉ, M., PURCELL, R. et al. Study of stalkers. *The American Journal of Psychiatry*. August 1999, vol. 156, issue 8, s. 1245-1248 ISSN 1535-7228.
28. PATHÉ, M., *Surviving stalking*, Cambridge University Press, 2002, 176 s., ISBN 978-0521009645
29. PINALS, D. A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, 260 s. ISBN 0-19-518984-1.
30. RENO, J. 1999 report on cyber stalking: A new challenge for law enforcement and industry. Převzato z BOON, J.; SHERIDAN, L. (ed.). *Stalking and*

Psychosexual Obsession: Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment. Chichester: Wiley, 2002.

31. SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 193 s. ISBN 978-80-210-5261-1.
32. SHERIDAN, L., DAVIES, G. M. *Stalking: The elusive crime. Legal and Criminological Psychology*, 6, 2001, s.133-147.
33. SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 640 s. ISBN 978-80-7380-501-2.
34. SPITZBERG, B. H. & CUPACH, W. R. *The state of art of stalking: taking stock of the emerging literature*. *Aggression and Violent Behavior*. 2007,12, 64-86. doi:10.1016/j.avb.2006.05.001
35. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád 1: Komentář § 140-241*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. 1920 s. ISBN 978-80-7400-465-0
36. VÁLKOVÁ, H. § 354. In ŠÁMAL, P.. a kol. *Trestní zákoník : komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 2150 s. ISBN 978-80-7400-428-5
37. VISINGER, R. *Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou*. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 332-334. ISSN 1213-5313
38. WALBY, S., ALLEN, J. *Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování, výsledky britského průzkumu o kriminalitě*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. 124 s. ISBN 978-80-7338-088-5.

Internetové zdroje

1. ČECHOVÁ NÁPLAVOVÁ, J. *K přečinu nebezpečného vyhrožování*. [online].28.5.2014.[cit.2020-10-30].Dostupné z: www.epravo.cz/top/clanky/k-precinu-nebezpecne-pronasledovani-94432.html
2. KOMÁREK, P. ŠEBESTA, K. *Nový trestný čin v právní úpravě ČR – nebezpečné tzv. stalking. Pronásledování*. . [online]. 26. 3. 2010. .[cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/novy-trestny-cin-v-pravni-uprave-cr-nebezpecne-pronasledovani-tzv-stalking-60643.html>
3. ŠIMORDOVÁ, A. *Stalking z kriminologického pohledu se zaměřením na pachatele a oběť*. [online]. 21. 6. 2011. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/stalking-z-kriminologickeho-pohledu-se-zamerenim-na-pachatele-a-obet-73846.html>
4. ZONA, M. *Case management*. [online]. 2020 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <http://advancedmedicalgroup.us/special-services/#Casemanagement>
5. ZVĚŘINA, J. *Patologická sexuální agresivita* [online]. 2020. [cit. 2020-10-30]. Dostupné z:

https://www.wikiskripta.eu/w/Patologick%C3%A1_sexu%C3%A1ln%C3%AD_agresivita

6. *Domácí násilí v ČR* [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.domacinasili.cz/dalsi-mista-pomoci/>
7. *Bílý kruh bezpečí: Pomoc obětem trestných činů v ČR* [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>
8. *Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím* [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z : <https://www.intervencnicentrum.cz/poslani-a-vize>
9. *Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím* [online]. [cit. 2021-01-04]. Dostupné z : <https://www.intervencnicentrum.cz/copy-of-o-nas>

Legislativní dokumenty

1. Zákon č.40/ 2009Sb., trestní zákoník
2. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 1363/2013 ze dne 17. 12. 2013
3. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1107/2013, ze dne 20. 11. 2013
4. Usnesení Nejvyššího soudu č.j. 7 Tdo 1492/2012-17 ze dne 12. 12. 2012
5. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 872/2013 ze dne 11. 9. 2013.
6. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1082/2011 ze dne 8. 9. 2011.7.
7. Usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 1300/12 ze dne 3. 9. 2012

Seznam zkratk

VTOS – Výkon trestu odnětí svobody

PČR – Policie České republiky

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

TrZ – Trestní zákoník

GPS – Global Positioning System

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

Přílohy

Příloha č. 1: Řízený rozhovor

Co předcházelo samotnému pronásledování?

Myslíte si, že jste dle dřívějšího pachatelova chování mohla pronásledování předejít?

Jak jste sdělila pachateli, že si nepřejete být kontaktována a kolikrát?

Kolikrát jste musela vypovídat na PČR než se tento čin začal vyšetřovat jako stalking?

Poradila Vám policie, na jaké instituce se máte dále obrátit, aby Vám pomohly tuto situaci překonat?

Přijde Vám trest pro pachatele přiměřený? Pokud ne, proč?

Když nyní spolu hovoříme o Vaší situaci, je to pro Vás stále obtížné a zatěžující?

Pokud ano, zkuste mi, prosím, uvést proč?

Čeho se v současné době nejvíce obáváte?

Kdo Vám v současné době pomáhá?